

PLA PER A L'EDUCACIÓ I LA CRIANÇA DE LA PETITA INFÀNCIA

Mesura de govern

Abril de 2021

MG

**Ajuntament
de Barcelona**

Edita:

Institut Municipal d'Educació

Ajuntament de Barcelona

Abril de 2021

@BCNeducadora

barcelona.cat/educacio

Índex

1. INTRODUCCIÓ	4
Un pla per a tota la petita infància	4
2. MISSIÓ I OBJECTIUS	8
Missió	8
Objectius estratègics	8
Eixos d'actuació	9
3. MARC	10
Antecedents	10
Context i marc internacional	11
4. DIAGNOSI	13
Un pla pensat per a 38.377 infants	13
Necessitats diverses de les famílies	15
Una xarxa de bressol que creix	17
Un 45% d'infants escolaritzats	18
Un cistell de recursos incipient	20
5. PLA D'ACCIÓ	23
Més bressol de qualitat	23
La “casa de la petita infància”	30
Nova xarxa d'espais familiars de criança municipals	34
Més equitat	39
Més inclusió	48
Més diversitat	50
Més coordinació territorial	52
Una ciutat per als petits infants	53
Més suports a la iniciativa social	54
Més coneixement	57
6. PRESSUPOST	59
7. SEGUIMENT I GOVERNANÇA	60

01

Introducció

Un pla per a tota la petita infància

Amb aquest **Pla per a l'Educació i Criança de la Petita Infància 2021-2024**, l'Ajuntament de Barcelona vol posar el focus en **la vida dels nens i nenes en l'etapa vital estratègica que va des dels 0 als 3 anys, i en els serveis i suports que necessiten les famílies per educar-los i cuidar-los.**

Pretén fer-ho pensant en **tota la petita infància de la ciutat, els 38.377 nens i nenes menors de tres anys**. Partim de la premissa que totes les famílies, i en especial les que tenen menys xarxa familiar i relacional i situacions de major vulnerabilitat social, necessiten suports per a la criança de les criatures.

A Barcelona disposem d'uns serveis educatius municipals per a la petita infància de llarga tradició, amb una xarxa creixent d'escoles bressol municipals (EBM) que és un orgull de la ciutat: avui ja compta amb 102 centres de qualitat i amb un accés equitatiu clau per a la igualtat d'oportunitats, amb un sistema de tarifació social, que atén 8.500 infants.

Això correspon, aproximadament, a 2 de cada 10 petits infants de Barcelona i a 6 de cada 10 dels qui sol·liciten el servei. Cal seguir ampliant la xarxa per abastar totes les famílies que volen i necessiten aquest servei, i reivindicar una major coresponsabilitat de les administracions estatal i catalana per fer-ho possible.

Aquest pla situa la xarxa d'escoles bressol com a pal de paller, però vol anar més enllà: pretén avançar en l'horitzó d'oferir entorns educatius, serveis i suports públics diversos a tota la petita infància de la ciutat i a les seves famílies.

En primer lloc, és un **pla d'educació**. Parteix del reconeixement del primer cicle d'infantil com una etapa amb sentit propi i plenament educativa que és clau orientar amb criteris d'equitat, inclusió i qualitat.

Sabem que els infants d'entorns socioeconòmics més desafavorits tendeixen a entrar més tard i a sortir abans del sistema educatiu, amb una trajectòria que massa sovint es limita a l'etapa universal i obligatòria dels 3-16 anys. Això hipoteca les seves oportunitats i projectes al llarg de la vida.

Sabem també que una educació de qualitat en la petita infància és un dels instruments més eficaços per reduir les desigualtats educatives i compensar els dèficits d'aprenentatges, abans que sigui massa tard i més costós. Economistes com el Nobel James Heckman insisteixen que la inversió en la infància, especialment en les etapes primerenques, és la que té major retorn social i capacitat de trencar el cicle de desigualtats socials.

En segon lloc, és un **pla redistributiu, per a la cohesió social i contra la pobresa infantil**. Les desigualtats comencen a reproduir-se a la petita infància. Per això abunden les recomanacions d'organismes internacionals, des de Nacions Unides a la UE, així com d'institucions com el Síndic de Greuges de Catalunya, sobre la importància de prioritzar aquesta etapa i fer accessibles entorns segurs, afectuosos i educativament estimulants, especialment als infants en situació de major vulnerabilitat social.

Això és especialment rellevant en el nostre context, atès que Barcelona, així com la resta de Catalunya i de l'Estat, encapçalen els índexs de pobresa infantil i es troben a la cua d'Europa en benestar infantil, ja des d'abans de l'actual crisi.

En tercer lloc, és un **pla per a la democratització de la criança i la justícia de gènere**, perquè l'educació i la cura dels infants més petits no recaigui exclusivament en les dones i en solitud, sinó que sigui un afer públic amb major visibilitat, i amb suports i serveis diversos. La realitat de la pandèmia i la crisi de les cures també ha fet més visible que mai la importància d'aquesta tasca en l'organització de la societat.

Com a política feminista, vol ressituar un afer considerat de l'àmbit familiar com és la criança en l'àmbit de la política pública, perquè "allò personal és també polític". I fer-ho afavorint els espais i oportunitats per als vincles comunitaris, per compartir els suports imprescindibles per a la criança, la conciliació i la socialització dels infants més enllà de la seva família.

Per altra banda, aquest pla s'emmarca en un plantejament ample, que abasta altres administracions més enllà de la municipal:

Pel que fa a l'**Estat**, cal seguir estenent els permisos per naixement i cura de fills, que actualment són de 16 setmanes per a cada progenitor i de forma combinada abasten sis mesos de vida de l'infant; facilitar permisos per a cuidar fills i filles petits malalts o confinats; incrementar la cobertura i les quanties de la prestació econòmica per infants a càrrec per a les famílies amb rendes més baixes, i recuperar la corresponsabilitat en el finançament de l'oferta pública de l'educació infantil, previst en la LOMLOE.

Pel que fa a la **Generalitat de Catalunya**, que el curs passat va recuperar una part del finançament a les EBM, cal incrementar progressivament l'aportació fins a assolir almenys un terç del cost real de la plaça; recuperar la contribució per a la creació de places noves, i regular tots els serveis existents per a la criança i educació de la petita infància, incloent els serveis de llar de criança, els serveis que atenen els infants de forma no estable, així com els grups de criança compartida.

Finalment, és fonamental que les principals polítiques de rendes vigents, l'Ingrés Mínim Vital del govern espanyol i la Renda Garantida Ciutadana de la Generalitat, ponderin adequadament el fet de tenir infants petits a càrrec, tant en l'accés com en les quanties, per tal que les famílies tinguin recursos suficients per poder fer de famílies i educar i cuidar les seves criatures.

El Pla per a l'educació i criança de la petita infància ha intentat recollir l'experiència, la història i el saber construït durant molts anys de treball del món educatiu a la ciutat, així com el procés de reflexió "Impulsem 0-3" i la Mesura de Govern per una Democratització de la Cura, realitzats al mandat 2015-2019.

L'elaboració del document ha comptat amb la contribució de l'equip de l'Institut Municipal d'Educació (IMEB) i altres serveis municipals, tant de l'Àrea de Drets Socials com dels districtes i del Pla de barris, professionals de les escoles bressol i dels espais familiars municipals. Ha inclòs també un procés de contrast amb un grup d'expertes i experts, i amb el suport de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB-IERMB) en la diagnosi.

A totes les persones que han aportat la seva visió i coneixements els agraïm que hagin enriquit el procés i el resultat d'aquesta mesura de govern.

Igualment, treballarem per aconseguir que el màxim d'actors possible es comprometin amb l'acompliment d'aquests objectius, perquè l'educació i la criança dels nostres infants més petits és un assumpte que mereix més centralitat en el marc de les polítiques públiques.

Tenim l'obligació de fer realitat aquest compromís si volem **fer de Barcelona una ciutat educadora, més feminista i més justa, que cuida la vida i combat les desigualtats des dels primers anys, on tot comença.**

02

Missió i Objectius

Missió

Impulsar una política pública municipal integral per a la petita infància que avanci en la **universalització, diversificació i articulació de recursos per a l'educació i criança dels infants dels 0 als 3 anys, equitativa i de qualitat, amb escoles bressol i més enllà**, donant resposta a les necessitats diverses de les famílies i reforçant la mirada comunitària i la democratització de les cures.

Situar l'educació i la criança de la petita infància com a estratègia clau per reduir les **desigualtats educatives, socials i de gènere**; reivindicant que el sosteniment de la vida en aquesta etapa vital estratègica és un bé comú i **un afer públic que mereix ser reforçat** per part de totes les administracions, amb permisos, prestacions, serveis i suports diversos.

Objectius estratègics

1. Garantir el **benestar i el desenvolupament** dels petits infants de la ciutat
2. Prevenir les **desigualtats educatives** abans que no es produeixin
3. Facilitar la **conciliació** reduint les **desigualtats de gènere** en la criança i la feina, així com la **pobresa infantil**
4. Potenciar els **vincles positius familiars, la coresponsabilitat entre persones cuidadores i les xarxes comunitàries en la cura**
5. Prevenir la **solitud i l'aïllament social** de les mares en la criança dels petits infants

Eixos d'actuació

1. **Avançar en la universalització del primer cicle d'educació infantil**, en especial, l'oferta per als infants de 2-3 anys, reconeixent-la com una etapa plenament educativa.
2. **Diversificar els serveis i suports públics per a l'educació i criança de la petita infància i les seves famílies** per atendre necessitats d'educació, de conciliació i de vincles comunitaris, avançant en la democratització de les cures en clau de justícia de gènere.
3. **Millorar l'equitat en l'accés a recursos educatius diversos** dels infants i famílies en situació de major vulnerabilitat social per repartir oportunitats educatives.
4. **Articular territorialment** i difondre els recursos educatius i de criança, promovent el treball en xarxa i coordinat entre els serveis públics educatius, d'atenció primària de salut i serveis socials, reconeixent també els serveis d'iniciativa social, comunitària i privada.
5. **Atendre i cuidar les necessitats de la petita infància** en l'espai públic, en els equipaments i en l'oferta d'activitats culturals i esportives per trencar aïllament social i fer comunitat al voltant de la criança.

03

Marc

Antecedents

El Pla d'educació i criança de la petita infància pretén contribuir a reduir les desigualtats educatives, socials i de gènere, i posar en valor l'educació i la criança de la primera infància com a bé comú i com a afer públic que mereix ser reforçat en totes les polítiques públiques, també des de l'àmbit municipal.

En aquest sentit, l'Ajuntament de Barcelona, al llarg del mandat anterior (2015-2019), va impulsar **diversos processos i mesures en línia amb els principis d'aquest pla.**

Aquests processos són:

- El procés participatiu “Impulsem 0-3” sobre el model d'educació de la petita infància
- La Mesura de Govern per una Democratització de la Cura
- El Pla per la Justícia de Gènere
- L'Estratègia d'inclusió i de reducció de les desigualtats socials
- El Focus Infància i Ciutadania
- La Mesura de Govern sobre Espais de Suport a Famílies amb Infants de 0 a 3 anys de l'Eixample.

Els diferents processos i mesures impulsats al llarg de l'anterior mandat assenyalen les directrius per a aquest Pla d'educació i criança de la petita infància:

- **Seguir ampliant l'oferta de places i millorar la xarxa d'escoles bressol municipals,** vetllar pel reconeixement d'aquesta etapa educativa i avançar vers la universalitat i l'equitat per a tots els infants.

- **Diversificar els serveis municipals** adreçats a la petita infància, ampliant l'oferta d'espais familiars i creant la Xarxa d'Espais Familiars de Criança Municipals (EFCM), i ampliant el nombre d'EFCM socioeducatius, fent especial atenció a la infància en risc a través del treball en xarxa entre salut, serveis socials i educació.
- **Explorar la col·laboració amb altres agents i iniciatives socials no lucratives**, incloent suports diversos com la cessió d'espais, subvencions o ajuts econòmics, tant a projectes comunitaris en clau petita infància com grups de famílies.
- **Promoure projectes adaptats a cada territori** a partir de la identificació de les diverses necessitats de la petita infància i les famílies.

Context i marc internacional

Les competències i les polítiques en l'àmbit dels suports a l'educació i criança de la petita infància estan repartides en tres nivells de govern: l'Administració General de l'Estat, la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona.

Estat

- Legislació social bàsica (permisos, excedències, famílies nombroses)
- Prestacions familiars de la Seguretat Social (maternitat, paternitat, fills a càrrec, etc.)
- Beneficis fiscals en IRPF i altres
- Atenció a la pobresa infantil, Pla concertat de Serveis Socials
- Ingres mínim vital.

Comunitat Autònoma

- Serveis socials autonòmics.
- Impostos autonòmics.
- Títols de família nombrosa.

Ajuntaments locals

- Serveis d'atenció a la petita infància (escoles bressol, espais familiars, etc.)
- Programes socials de suport a famílies en dificultats.

L'àmbit de les polítiques per a la petita infància i les seves famílies ha estat l'objecte d'atenció de diversos organismes internacionals, que han aprovat diverses declaracions i documents que emmarquen aquest Pla d'educació i criança de la petita infància.

Marc internacional (ONU, UNICEF, UE, OCDE)

- Enfocament basat en drets, sistemàtic i integrat de les polítiques de petita infància garantint l'interès superior de l'infant.
- Accés a serveis d'educació de qualitat per a l'èxit educatiu i la integració social de la infància, especialment la més vulnerable.
- Serveis de suport a la criança, acompanyant a les famílies en les seves funcions parentals.

Antecedents a Barcelona

- Procés "impulsem" educació de la petita infància.
- Mesura de Govern per una Democratització de la Cura.
- Pla per la Justícia de Gènere.
- Estratègia inclusió i reducció desigualtats socials.
- Focus infància i ciutadania.
- Mesura de Govern espais 0 a 3 anys a l'Eixample.

Estratègia petita infància

- Desigualtats de gènere.
  - Desigualtats educatives.
  - Desigualtats socials.
- ➔ Educació i criança com a bé comú.

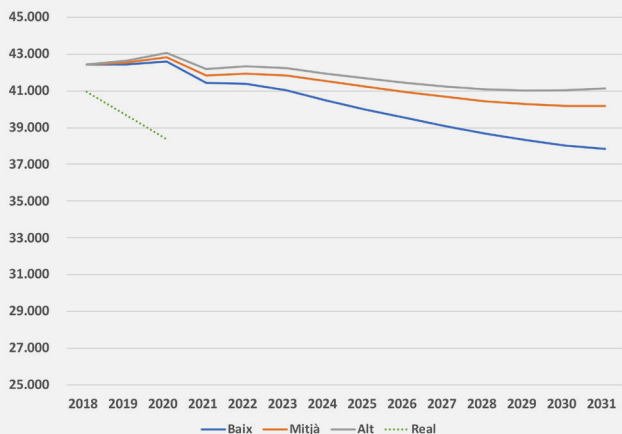
04

Diagnosi

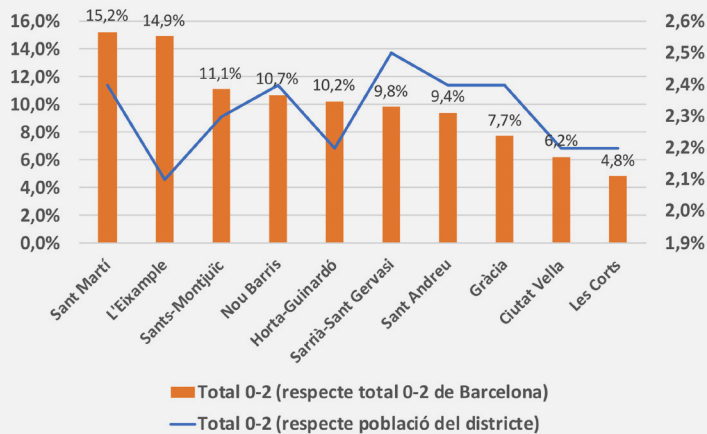
Un pla pensat per a 38.377 infants

A Barcelona hi ha 38.377 infants de 0 a 2 anys, que constitueixen, juntament amb les seves famílies, la població objectiu de les polítiques d'educació i criança per a la petita infància.

En la darrera dècada s'ha anat produït un decrement lleuger i progressiu de 5.384 infants d'aquest grup d'edat, així com del seu pes relatiu respecte el conjunt de població de la ciutat, del 2,7% al 2,3%. El nombre d'infants actual és d'un ordre semblant al de l'any 2000.

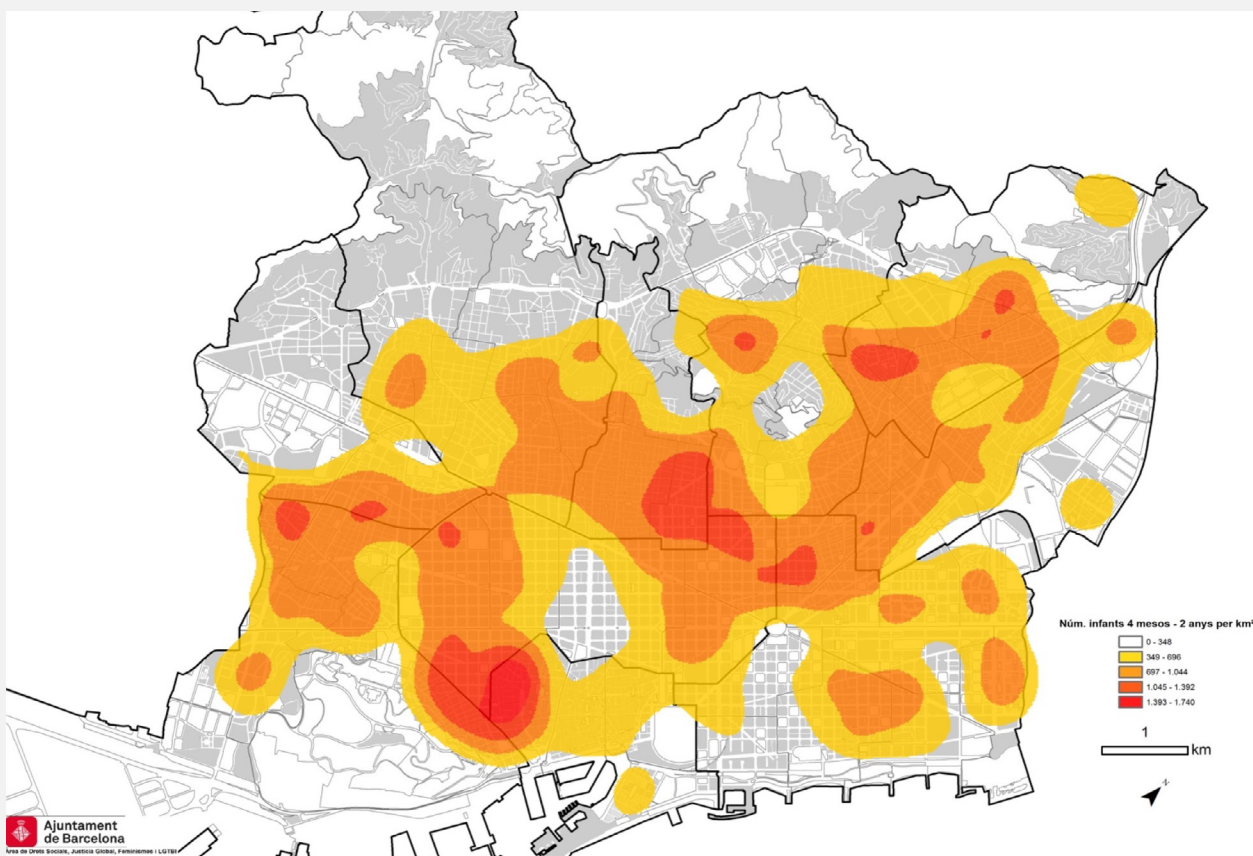

Població de 0 a 2 anys de Barcelona projectada
(escenaris baix, mitjà i alt)

Infants menors de 3 anys
i proporció respecte població total

La distribució territorial de la petita infància a Barcelona és heterogènia: hi ha alguns “territoris de petita infància” a la ciutat amb una elevada densitat d’infants menors de 3 anys, particularment el vèrtex conformat pels barris de Sant Antoni, Raval i Poble-Sec, i el de Camp d’en Grassot i Gràcia Nova, Sagrada Família i Camp de l’Arpa del Clot.

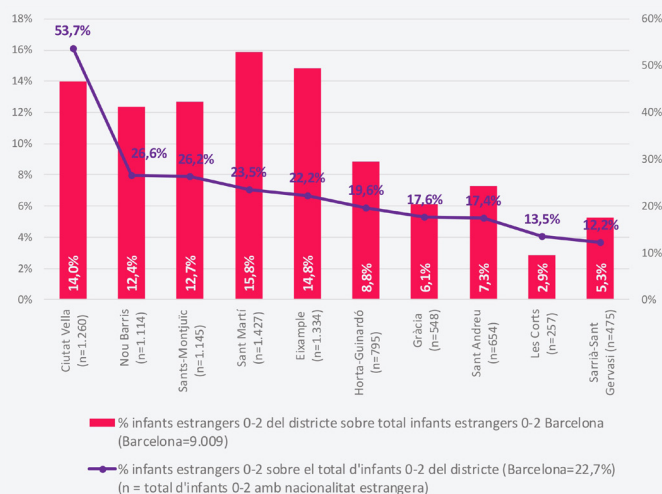

Densitat de població de 0 a 2 anys empadronada a 1 de gener de 2019

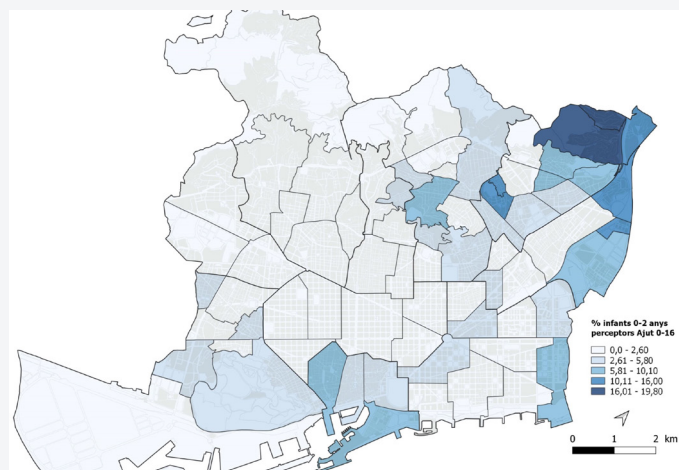
Necessitats diverses de les famílies

També són dispars les condicions en què creixen els petits infants de la ciutat:

- Les famílies continuen el procés de desestandardització respecte el model tradicional, en què s'ajunten dinàmiques pròpies de la ciutat amb d'altres de dinàmica nacional i internacional. En el cas de Barcelona, destaca que les famílies tendeixen a tenir menys membres, tant perquè hi ha menys infants com perquè creixen les famílies monoparentals; i que una creixent proporció de famílies tenen un o dos progenitors d'origen (i/o nacionalitat) estranger. Per tant, són **famílies més petites i culturalment més diverses**.

Infants entre 0 i 2 anys de nacionalitat estrangera, 2019

Proporció d'infants de 0 a 2 anys amb ajut d'emergència social 0-16 respecte total d'infants 0-2 empadronats, 2019

- També la distribució de la renda de les famílies és molt dispar, i cal destacar **la persistència de la pobresa infantil**: si bé no disposem de dades específiques sobre la petita infància, les darreres estimacions xifren en un 30,8% els infants que viuen sota el llindar de la pobresa a Barcelona, i en un 9,7% els que viuen sota el llindar de pobresa severa. La distribució dels ajuts d'emergència social ens permet comprovar l'alta concentració en uns pocs barris de la petita infància en situació de vulnerabilitat greu. Pel seu potencial efecte negatiu i durador en la trajectòria vital dels infants, la pobresa és un determinant molt important de les necessitats de suport de les famílies.

Sabem també que la desestandardització de les vides laborals dels joves, amb major **precarietat, inestabilitat i inseguretat laboral**, també altera les decisions de tenir fills, les condicions materials de les famílies i les opcions sobre com combinar la criança amb la feina: la pèrdua d'homogeneïtat dels treballadors també ha menat a una pèrdua d'homogeneïtat de les famílies.

De la mateixa manera que el mercat laboral s'ha dualitzat, entre uns "inclosos" amb feines protegides i uns "exclosos" amb feines temporals, règims laborals inestables o autònoms amb dificultats, també s'ha dualitzat la realitat de les famílies.

En paral·lel a la diversificació de les característiques i les condicions materials de les famílies amb petits infants, també divergeixen les preferències sobre com criar els petits infants i sobre la forma en què combinar i equilibrar la criança i la feina.

Per la mateixa diversitat cultural, socioeconòmica i laboral (la feina a conciliar pot ser tant part d'una carrera professional ascendent com d'un itinerari laboral precari i inestable, i una segona renda a la llar pot ser peremptòria per subsistir o temporalment prescindible), i també per les diverses concepcions de la parentalitat i la cura, **les famílies no només divergeixen en el que necessiten sinó també en el que volen** i demanen durant els anys de criança dels infants previs a l'escolarització.

Finalment, cal destacar com ja ho va fer la Mesura de Govern de Democratització de la cura 2017-2020 que malgrat que l'organització de la cura entre les famílies, el mercat i l'administració i en el si de les famílies és diversa, hi ha dues tendències predominants: **el rol protagonista de la família en la provisió de la cura**, i que, dins la família, **la cura recau fonamentalment en les dones**, la qual cosa pot arribar a implicar conseqüències negatives en la salut i el benestar, l'esfera relacional i social, la disponibilitat de temps i la capacitat d'impulsar projectes vitals propis, incloent efectes sobre la trajectòria laboral i l'autonomia econòmica de les dones. Alhora, la provisió de la cura sol ser socialment poc reconeguda i fins i tot invisible.

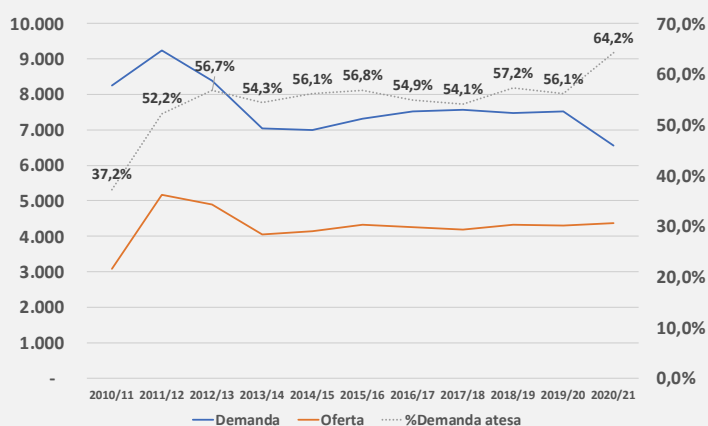

Una xarxa de bressol que creix

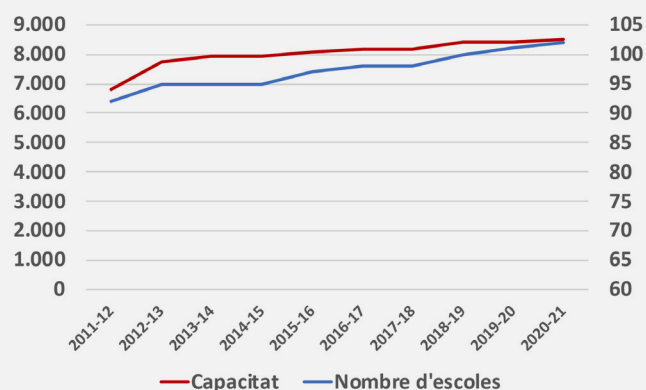
Malgrat que tant les necessitats com les demandes de suport s'han diversificat, pel costat de l'oferta de serveis públics **les polítiques d'atenció a la petita infància es caracteritzen per una certa homogeneïtat**, amb una vocació eminentment educativa i escolar, i un instrument preeminent que és la provisió pública del servei d'escola bressol.

A Barcelona, la xarxa municipal d'escoles bressol municipals (EBM) es troba en ampliació contínua, sota la pressió d'una demanda que no abasta a cobrir. Aquest curs 2020-21 ja ha assolit els **102 centres i les 8.500 places**.

Això no obstant, la xarxa només té **capacitat per acollir prop d'un 60% de les famílies que demanden el servei** i cada nova escola bressol que es construeix estimula la demanda en les proximitats del nou equipament, amb la qual cosa l'impacte sobre la reducció de la demanda no atesa sol ser relativament petit.

Evolució de la cobertura respecte demanda de les EBM

Evolució del nombre i capacitat de les EBM

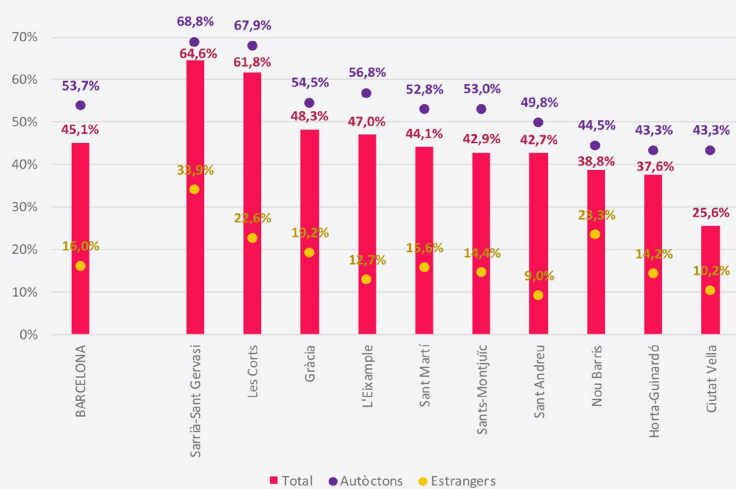
Un 45% d'infants escolaritzats

Més enllà de la preocupació per atendre més infants, la xarxa d'EBM malda per proveir un servei de qualitat, incliusiu, amb capacitat d'atenció a les necessitats especials i d'incorporar públics tradicionalment absents, que són els qui poden no necessitar un recurs de conciliació però els qui més es poden beneficiar de la seva funció educativa.

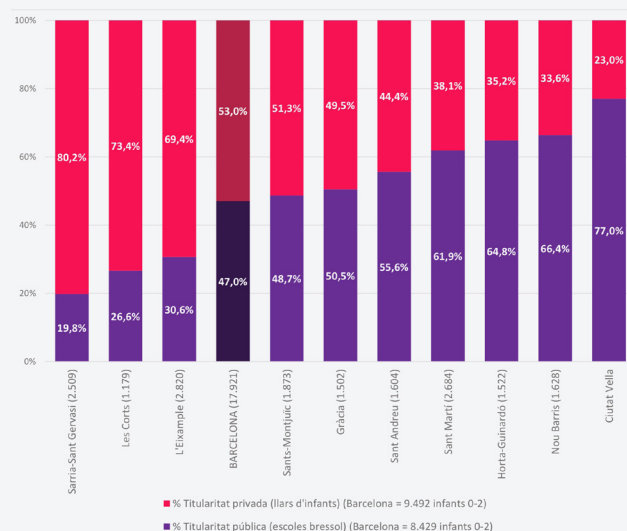
Malgrat que s'han produït avenços importants, el repte de mantenir i millorar la qualitat del servei, la inclusivitat i l'equitat en l'accés continua sent palès: **la taxa d'escolarització de la petita infància autòctona multiplica per 3,5 la de nacionalitat estrangera** (53,7% i 16,0%, respectivament).

Per districtes, la taxa d'escolarització de la petita infància a Sarrià-Sant Gervasi i Les Corts és més del doble que a Ciutat Vella.

De forma destacada, als districtes de renda més baixa l'escolarització recau fonamentalment en l'escola bressol pública (77,0% a Ciutat Vella, respecte el 19,8% a Sarrià Sant Gervasi, i un 47,0% al conjunt de la ciutat).

Taxa d'escolarització dels infants 0-2, segons nacionalitat

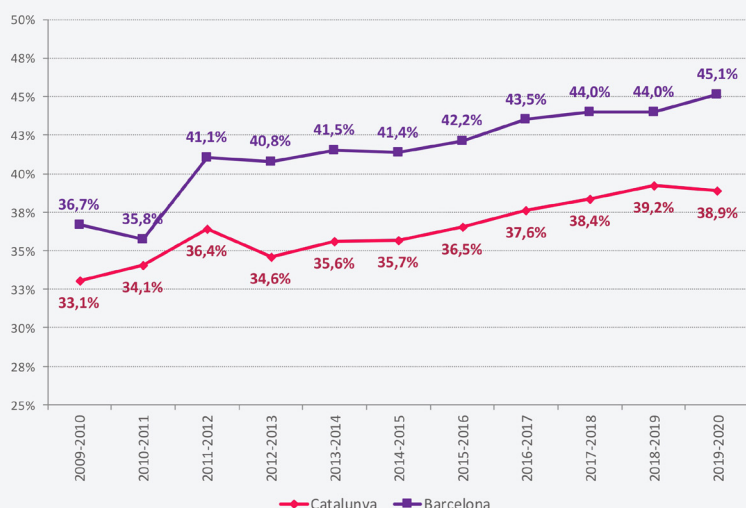

Distribució de la matrícula 0-2 anys, per titularitat del centre

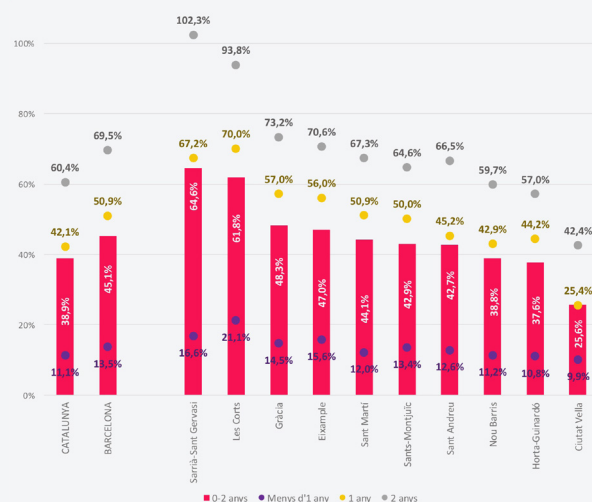
Cal destacar que, per més que el servei d'escoles bressol municipals té i ha de mantenir un paper cabdal, atén només **2 de cada 10 petits infants de la ciutat**.

Fins i tot sumant-hi les llars d'infants privades, **l'escolarització de la petita infància no és a data d'avui una opció majoritària i ateny només el 44,0%** dels petits infants (curs 2020-21), si bé la tendència és creixent des del 41,1% del curs 2011-12. És uns 6 punts percentuals superior a la mitjana de Catalunya.

La taxa d'escolarització s'incrementa amb l'edat: és del 13,5% en els menors d'un any, del 50,9% en els d'un a dos anys, i del 69.5% en els de 2 a 3 anys.

Evolució de la taxa d'escolarització de 0-2 anys incloent escoles bressol públiques i privades

Taxa d'escolarització d'infants de 0-2 anys segons edat

Un cistell de recursos incipient

Per a la majoria de petits infants no escolaritzats, l'oferta de serveis i suports és encara incipient i poc desenvolupada: **inclou 16 espais familiars públics** en què un grup estable d'infants i adults comparteixen un espai de joc i de conversa, amb acompanyament professional, que els proveeix orientació per estimular i potenciar els aprenentatges, la socialització i l'autonomia dels infants, el vincle positiu entre adults i infants, la confiança i les competències parentals, i els ajuda a trencar l'aïllament social i afavorir les xarxes comunitàries.

Inclou també una oferta territorialment desigual d'**espais de trobada estable i activitats i tallers per a famílies amb petits infants en equipaments municipals** (biblioteques, centres cívics, casals infantils, ludoteques, museus, escoles municipals de música o centres d'atenció primària).

I de forma molt significativa, integra també un seguit de programes, serveis i projectes, alguns propis de l'Ajuntament però en la majoria de casos d'iniciativa social amb suport municipal, de **suport integral i en ocasions intensiu, a famílies amb petits infants en risc d'exclusió social greu**, i generalment orientats a atendre les necessitats bàsiques i a potenciar les capacitats parentals en un moment crucial per a la vida dels infants.

Constitueixen una panòpia d'instruments amb elements innovadors, però que no estan encara integrats en una xarxa com ho estan altres serveis d'atenció a la ciutadania en situació de vulnerabilitat.

Per tant, Barcelona combina una xarxa d'escoles bressol que és un dels motius d'orgull de l'educació a la ciutat, i que cal potenciar i ampliar, així com diversos programes, activitats i projectes per a la petita infància, amb objectius, orientacions i intensitats diverses, però d'abast reduït.

La ciutat encara no disposa pròpiament d'una **política de petita infància que incorpori un cistell de serveis educatius i de criança prou divers** com per adaptar-se a les necessitats i demandes heterogènies de les famílies, **i prou ample** com per poder oferir entorns educatius rics i estimulants per a tots els petits infants i suports per a totes les famílies que els necessiten; que incorpori **serveis en què delegar la cura** i l'educació dels petits infants, però també **d'acompanyament a les famílies** en la seva responsabilitat vers la cura, així com la facilitació d'**espais de trobada i serveis comunitaris** de suport i de socialització de la cura, i **places, carrers i equipaments més amigables amb la criança** de la petita infància.

Escoles bressol públiques				Llars d'infants privades	Espais familiars municipals	Dispositius per a famílies en situacions socials desfavorides	Grups de criança d'iniciativa comunitària	Llars de criança: mares/ pares de dia
Districtes	Escoles Bressol Municipals 2019-2020	Llars d'infants de la Generalitat 2019-2020	Total escoles bressol públiques	Total llars d'infants privades	Espais Familiars Municipals 2019-2020	Projectes d'entitats socials amb subvencions i convenis, 2019	Grups de criança pertanyents/ afins a la Xarxa d'Educació Lliure, 2020	Llars de criança (mares/pares de dia) de l'Associació Llars de Criança, 2020
Ciutat Vella	8	0	8	4	2	5	0	2
Eixample	11	0	11	38	5	1	1	4
Sants-Montjuïc	11	1	12	24	1	0	4	2
Les Corts	4	0	4	16	1	0	1	0
Sarrià-Sant Gervasi	6	0	6	41	2	1	1	4
Gràcia	9	0	9	11	1	2	2	5
Horta-Guinardó	13	0	13	16	0	0	2	7
Nou Barris	13	1	14	10	1	2	0	0
Sant Andreu	10	1	11	17	1	0	0	2
Sant Martí	17	2	19	18	2	1	4	1
BARCELONA	102	5	107	195	16	12	15	27

Recursos i suports d'educació i criança de la petita infància (0-3) i les seves famílies disponibles a Barcelona, 2020

	Espais de trobada i lúdics	Activitats 0-3 culturals				Activitats 0-3 esportives	Activitats 0-3 de salut			Total activitats 0-3 culturals, esportives i de salut
Districtes	Espais de trobada i lúdics 0-3 en equipaments municipals 2019-2020	Activitats 0-3 a les biblioteques 2019	Activitats 0-3 als centres cívics 2019	Activitats 0-3 als museus 2019-2020	Activitats 0-3 altres espais culturals 2019-2020	Activitats 0-3 en les instal·lacions esportives 2019	Programes d'habilitats familiars de "Barcelona Salut als barris" 2018	Grups (criança, lactància i postpart) realitzats per atenció primària 2019-2020	Tallers/ xerrades (salut infantil) realitzats per atenció primària 2019-2020	
Ciutat Vella	2	5	0	12	13	15	4	5	5	59
Eixample	2	10	60	1	7	21	0	10	2	111
Sants-Montjuïc	3	5	18	4	9	7	1	11	3	58
Les Corts	2	17	24	0	1	17	0	2	5	66
Sarrià-Sant Gervasi	2	18	33	0	4	2	0	0	4	61
Gràcia	1	11	0	0	11	31	0	2	2	57
Horta-Guinardó	6	18	15	0	1	4	0	5	5	48
Nou Barris	5	36	4	0	1	18	4	14	12	89
Sant Andreu	4	43	73	0	4	13	0	6	14	153
Sant Martí	8	28	12	15	2	39	2	12	19	129
BARCELONA	35	191	239	32	53	167	11	67	71	831

Recursos i suports d'educació i criança de la petita infància (0-3) i les seves famílies disponibles a Barcelona, 2020 (Continuació)

05

Pla d'acció

Més bressol de qualitat

La xarxa d'escoles bressol municipals ha anat creixent en la darrera dècada, dels 92 centres del curs 2011-12 als 102 del curs 2020-21.

Això no obstant, **l'oferta pública encara resulta insuficient per atendre la demanda**: en els darrers cursos, la cobertura s'ha mogut entre un 52% i un 64%, és a dir, entre un de cada dos i un de cada tres infants que sol·licita accedir a una EBM no obté plaça. En termes absoluts, han estat entre 2.175 i 3.250 infants els darrers tres cursos.

Una part de la població no atesa pel servei d'escoles bressol municipals pot recórrer a alternatives com ara llars d'infants privades, serveis alternatius o suports familiars, però n'hi ha una altra, especialment en el cas de les famílies en situació de vulnerabilitat social, que es troben sense possibilitats de conciliació i sense un servei educatiu que per als seus infants pot resultar molt important.

L'actual tendència demogràfica apunta a una **declivi lleuger i gradual del nombre de petits infants a la ciutat**, tant per efecte d'una menor natalitat com d'una caiguda de la mobilitat cap a la ciutat.

Igualment, el desenvolupament de serveis de cura i educació alternatius, la possible incorporació de grups de 2 anys a escoles d'infantil i primària per part de la Generalitat de Catalunya aprofitant la reducció de la població escolar per la davallada demogràfica, i l'extensió dels permisos parentals remunerats podria contribuir a una reducció de la demanda a mig i llarg termini.

Per contra, no existeix un estoc fix de famílies no ateses, sinó que cada nova escola estimula nova demanda al seu entorn i, per tant, la creació de noves places té, encara, un efecte relativament petit en la reducció del nombre de demandes no ateses.

Per tot plegat, la necessitat de noves escoles bressol a la ciutat continua sent peremptòria, i és per això que proposem seguir treballant per **estendre la xarxa d'escoles bressol amb l'objectiu d'ampliar les oportunitats per a tots els infants i d'universalitzar l'accés prioritzant els de 2 a 3 anys.**

La mesura preveu l'ampliació de la xarxa d'EBM des **de les 102 del curs 2019-20 fins a les 115 del curs 2024-25**, ampliant l'oferta en aquells territoris amb major vulnerabilitat social i manca d'oferta pública

Les 13 escoles bressol addicionals es distribueixen en: **8 escoles bressol de nova construcció i 5 llars d'infants que actualment són de titularitat de la Generalitat de Catalunya** i que s'incorporarien a la xarxa municipal. A més, es preveu la incorporació d'almenys una llar d'infants privada a la xarxa municipal.

Això implicarà un creixement de la capacitat de la xarxa d'escoles bressol fins als **9.500 infants, mil places més que la capacitat actual.**

1. Construcció de 8 noves EBM

Les decisions d'emplaçament de les escoles bressol de nova construcció combina, d'una banda, **criteris de necessitat** (tant de densitat actual i prevista de població de 0 a 2 anys, com indicadors territorials de risc social), i de l'altra, les **oportunitats per a la localització** de noves construccions, que a la ciutat de Barcelona són escasses.

Escola bressol municipal	Grups previstos	Barri	Districte
Roger	7	Sants-Badal	Sants-Montjuïc
Can Rosés	5	Les Corts	Les Corts
Pere Calafell	6	Sant Martí de Provençals	Sant Martí
Palamós	7	Trinitat Nova	Nou Barris
Can Carreras	7	Guineueta	Nou Barris
Teixonera	7	La Teixonera	Horta-Guinardó
Casernes	7	Sant Andreu	Sant Andreu
Encarnació	6	Vila de Gràcia	Gràcia

2. Estudiar la viabilitat de la incorporació de les 5 llars d'infants de la Generalitat a la xarxa municipal

Les cinc llars d'infants de la Generalitat a la ciutat que es podrien integrar a la xarxa municipal en el marc d'un traspàs acordat són:

Llar d'infants	Grups previstos	Barri	Districte
Cascavell	6	El Besòs i el Maresme	Sant Martí
El Mar	5	Sant Andreu	Sant Andreu
El Vuit	4	La Verneda i La Pau	Sant Martí
La Gavina	3	El Poble-sec	Sants-Montjuïc
L'Airet	8	Trinitat Nova	Nou Barris

3. Analitzar i generar un marc de ciutat per a la possible incorporació de llars d'infants privades a la xarxa municipal

Treballar per un marc normatiu que faci possible l'anàlisi cas per cas de possibles incorporacions a la xarxa d'EBM de llars d'infants privades, com a estratègia innovadora per seguir fent créixer l'oferta municipal.

En tots els casos, els centres seleccionats hauran d'ubicar-se en un barri amb dèficit de places, elevada densitat d'infants de 0 a 2 anys i/o indicadors de risc social elevats; i els espais de la nova escola bressol hauran d'acomplir els criteris pedagògics, materials, d'espais, de qualificacions de personal i de condicions laborals que determini l'IMEB, a fi de garantir la qualitat del servei.

4. Planificar i realitzar treballs tècnics per a la construcció de futures EBM per seguir ampliant la xarxa

La construcció i posada en funcionament de noves escoles bressol requereixen accions prèvies d'identificació d'espais i solars en territoris on n'hi ha necessitat, així com l'elaboració de projectes bàsics i executius i la licitació de les construccions. Per aquest motiu, les escoles bressol inaugurades en un determinat mandat generalment responen a projectes iniciats en el mandat anterior.

A fi de fer possible l'extensió de la xarxa d'escoles bressol municipals en el període 2024-2027, durant el període de vigència d'aquest pla es realitzarà:

- una prospecció conjunta de localitzacions entre l'IMEB i els districtes en els barris de major necessitat (atenent criteris de densitat de petita infància, previsions de creixement de la població infantil i indicadors territorials de risc social). Cal conjugar també la disponibilitat d'espais i la necessitat en alguns casos de tràmits de planejament per la disposició de sol.
- 10 projectes executius d'escoles bressol municipals, per als quals el Pla d'Inversions Municipals compta amb una dotació de 3 milions d'€.

5. Establir la mida dels grups de 2 a 3 anys de les EBM a 19 infants

El curs 2012-13 l'Ajuntament de Barcelona va incrementar la mida dels grups de les EBM fins als màxims permesos per la normativa que regula el servei a Catalunya (Decret 282/2006): 8 infants als grups de 0-1 any; 13 per als de 1-2 anys i 20 per als de 2-3 anys.

La mida dels grups ha estat objecte d'especial atenció perquè, d'una banda, és un input rellevant de la qualitat de l'atenció educativa, i de l'altra, és un determinant de la capacitat de la xarxa d'EBM: reduir la mida dels grups implica atendre menys infants, quan la capacitat de la xarxa és inferior a la demanda per part de les famílies i no és un servei universal.

Es proposa l'aplicació d'un **criteri general** per a totes les EBM de **8 infants als grups de 0-1 any; 13 per als de 1-2 anys i 19 per als de 2-3 anys**, amb les següents excepcions: 18 infants per als grups de 2-3 quan n'hi hagi tres en una mateixa EBM, i reduir en un infant la mida dels grups quan les dimensions de l'aula siguin inferiors a l'estàndard.

6. Fomentar més pràctiques i projectes d'innovació pedagògica

Les pràctiques educatives a les EBM són històricament de renovació i innovació pedagògica, tal com recull el marc “ El model educatiu de les escoles bressol municipal de Barcelona” actualitzat l'any 2019.

Aquest model es concreta també en projectes pedagògics de cada centre que es comparteixen amb la resta d'EBM per promoure l'aprenentatge col·laboratiu i adaptar les pràctiques organitzatives i pedagògiques sobre la base dels resultats.

Destaquen, entre d'altres, el projecte “Quiric” sobre noves tecnologies; el projecte “cos i moviment” en col·laboració amb el Mercat de les flors; “Descoberta de la matemàtica en el 0-3”; “Escoles bressol per a la igualtat i la diversitat”, en col·laboració amb el Departament de Feminismes i LGTBI, i el “Projecte intergeneracional”, amb l'associació de mestres jubilats Rella.

Es proposa **incrementar aquests projectes i pràctiques a totes les EBM participants**, i fomentar **l'acompanyament en el disseny** dels projectes, les **metodologies de documentació i avaluació** dels resultats i els **processos per compartir els aprenentatges**.

7. Consolidar els menús saludables, ecològics i de proximitat a les EBM

Les EBM de Barcelona han estat **pioneres** a oferir als infants menús equilibrats, saludables i en què **gairebé tots els aliments són de producció ecològica i/o de proximitat**.

Són ecològics els làctics, la poma, la pera, la taronja, el plàtan, el pa, l'arròs, les patates, la pasta, els llegums, les verdures durant els mesos que n'és la temporada (per ex., enciam, cebes, pastanaga i carabassa tot el curs), el pollastre i els ous. El peix és lluç, bacallà, rap o llenguado. No es consumeix carn de porc ni derivats, ni tampoc perca o halibut. En cada àpat s'ofereix amanida com a acompanyament.

Totes les EBM disposen de **cuina pròpia**, en la qual s'elaboren diàriament els menús. L'escola facilita els menús programats a les famílies perquè puguin planificar el sopar de manera complementària a casa.

Sobre la base de l'experiència en la pràctica de les clàusules sobre l'alimentació ecològica i de proximitat en els contractes d'alimentació, proposem **consolidar aquests criteris, estendre'ls a nous aliments quan sigui possible, i anar-los adaptant a les noves recomanacions de l'Agència de Salut Pública de Barcelona** quan escaigui.

8. Fomentar la formació professional dual a totes les EBM

La Xarxa d'EBM acull alumnat del Grau Superior d'Educació Infantil en el marc del Programa de FP Dual, que inclou una beca de formació i una jornada de quatre hores diàries durant tot el curs escolar.

Atesa la valoració positiva de l'experiència i amb la voluntat que tota la xarxa d'EBM sigui alhora un servei educatiu per als infants i formatiu per als futurs professionals, plantegem:

- Ampliar les hores de dedicació de l'alumnat en pràctiques **de 20 a 25 hores setmanals**
- Augmentar de forma progressiva **el nombre d'alumnes participants**
- **Incrementar el nombre d'escoles bressol participants** en el programa, talment que tota la xarxa desenvolupi aquesta funció formativa com a part del servei.

9. Reforçar la coherència i la continuïtat entre els dos cicles d'educació infantil

La configuració de l'educació infantil en dos cicles separats en centres i institucions educatives diferents representa un risc per a la coherència de la intervenció educativa.

A fi d'evitar discontinuïtats i canvis sobtats en la transició entre les EBM i els parvularis, i apropar els dos cicles d'educació infantil es proposa:

- Reforçar l'**acompanyament a les famílies** en la transició del primer al segon cicle d'educació infantil
- Promoure **trobades regulars entre les professionals dels dos cicles** d'un mateix territori per compartir visions, criteris i estratègies de la intervenció educativa. En aquest sentit, reforçar i estendre a més districtes el **projecte Modelatge 0-6** de l'IMEB.
- Promoure a certes EBM les **sol·licituds en grup amb reserva de plaça a P3**, d'acord amb el que preveu el Decret 11/2021 de la programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió per a reduir la segregació escolar a les escoles d'infantil i i primària.
- Incorporar a les EBM l'**identificador de l'alumne IDALU** i la inscripció al Registre d'alumnes (RALC) per facilitar el seguiment de les trajectòries educatives dels infants

10. Vetllar pel reconeixement del primer cicle d'educació infantil com una etapa educativa, universal i finançada adequadament

L'atenció a la petita infància ha viscut, històricament, tensions i equilibris entre les funcions educativa, de cura, d'atenció social als infants i de facilitació de la conciliació. La inclusió progressiva de l'etapa corresponent a la petita infància en les lleis d'educació ha tendit a explicitar i desenvolupar la funció educativa.

Si bé totes les funcions de les escoles bressol són importants, compatibles i es poden exercir simultàniament, el model d'EBM de Barcelona ha estat i és preeminentment educatiu. El seu sosteniment requereix tant la **reivindicació i defensa de la funció educativa**, com els recursos suficients per poder-la exercir amb qualitat i amb tendència a la universalització.

Pel que fa a l'**Estat**, cal **recuperar el finançament de l'oferta pública de l'educació infantil**, ja previst en la LOMLOE. I, pel que fa a la **Generalitat**, que el curs passat va recuperar una part del finançament del funcionament de les EBM, cal incrementar progressivament l'aportació fins a assolir **almenys un terç del cost real de la plaça, així com recuperar la contribució per a la creació de places noves**.

La “casa de la petita infància”

Les EBM combinen la funció educativa i de socialització dels petits infants amb el **suport a les seves famílies**.

Aquest suport s'ha centrat, sobretot, a facilitar la conciliació de la criança dels fills i filles amb la feina remunerada, però progressivament s'ha anat estenent a altres àmbits, com l'orientació i acompanyament a la criança, el desenvolupament de les habilitats parentals, i l'atenció a necessitats diverses a demanda de les famílies.

Progressivament, **les EBM han anat incorporant una mirada comunitària**, creant oportunitats de trobada entre les famílies, de vegades amb l'acompanyament de les educadores, per compartir experiències i neguits, i crear una xarxes de vincles comunitaris que faciliti l'accés a informació i recursos i previngui la criança en solitud. Aquestes oportunitats generalment s'ofereixen en els propis espais de l'EBM i en horari posterior al tancament, a partir de les 5 de la tarda.

Algunes iniciatives s'han desenvolupat a iniciativa i amb suport de l'IMEB, com ara el programa de patis en família, mentre que d'altres han nascut de baix a dalt, a iniciativa dels equips educatius de les escoles o a demanda de les famílies, com ara cessions d'espais interiors per al joc lliure, la creació d'horts comunitaris accessibles l'agost i els caps de setmana, o l'ús de l'escola bressol com a node de distribució d'una cooperativa de consum.

En aquest context, es planteja un doble repte:

- Primer, aconseguir **desenvolupar aquestes iniciatives comunitàries de forma més sistemàtica**, respectant l'autonomia i especificitats de cada escola bressol i barri, incloent l'estructura arquitectònica de l'escola i el pati, les característiques i necessitats de la població de cada territori, i la disponibilitat d'altres serveis, recursos i equipaments al barri.
- Segon, **aconseguir que les oportunitats de trobada i acompanyament abastin famílies no usuàries del servei de bressol**, talment que qualsevol família amb un infant de 0 a 3 del barri concebi l'escola bressol com una “casa de la petita infància”, i sàpiga que hi té un equipament de referència en el qual pot trobar suports, orientació i oportunitats per fer-hi activitats o estar-se amb el seu infant en companyia d'altres.

El pla proposa reforçar la funció de les EBM com a **equipaments de referència per a la criança de la petita infància**, obertes al seu entorn i amb una mirada comunitària.

11. Programar activitats comunitàries per a la petita infància obertes al barri

Es crearà un grup de treball amb directores i educadores d'escoles bressol municipals per formular propostes d'**activitats comunitàries a les EBM** i identificar els suports necessaris per desenvolupar-les.

12. Cedir espais interiors i exteriors d'EBM a entitats

El grup de treball formularà també propostes de **cessions d'usos d'espais interiors i patis de les escoles bressol a entitats i/o grups informals** per a usos relacionats amb la criança i la petita infància (joc lliure, espais familiars, tallers i formacions, etc.).

Un cop es comencin a aplicar les propostes acordades es posaran en marxa mecanismes per compartir i difondre les experiències i realitzar una reflexió compartida sobre les pràctiques comunitàries.

La fita és que, al final del període de vigència del pla, el 50% de les EBM hagi assajat alguna pràctica comunitària de la línia 11 i/o 12 i s'hagin posat en marxa els mecanismes per a compartir i reflexionar sobre les experiències.

13. Incloure les EBM al programa “Patis oberts al barri”

Els patis escolars de la ciutat s'obren per a ús públic de famílies, infants i adolescents fora d'horari escolar, en cap de setmana i en període de vacances. Això permet optimitzar l'ús dels centres, potenciar la seva vessant educativa i social, i donar una alternativa de lleure a infants, joves i famílies en un context segur i de proximitat.

Els “patis oberts” compten amb un servei de monitoratge que obre i tanca el pati escolar dins els horaris previstos, vetlla pel bon ús de les instal·lacions i procura establir dinàmiques de relació entre els infants i joves. També s’hi realitzen activitats de dinamització educativa de tipus esportiu, artístic i en família. Les activitats són obertes al barri i gratuïtes.

D'altra banda, en el marc del programa “Patis en família”, algunes EBM ofereixen a les famílies la possibilitat d'utilitzar els patis fora de l'horari escolar, a través de la cessió d'espais del pati o jardí de l'escola bressol a les AMPAs/AFA/AFI.

Es planteja **incorporar EBM al programa “Patis oberts”**, amb activitats adaptades a la petita infància en aquells barris amb major necessitat d'espais de joc a l'aire lliure.

14. Promoure les EBM com a nodes comunitaris a partir de proves pilot en diversos territoris

L'Àrea de Drets Socials pretén millorar la qualitat de vida de les persones que requereixen cures i de les persones que les proveeixen, a partir d'una millor coordinació dels serveis i recursos del territori, més propera i comunitària, també en l'àmbit de la petita infància.

La idea força d'aquesta línia d'actuació, ja assajada amb els serveis d'atenció a la dependència, és que una unitat territorial reduïda pot facilitar aquesta orientació cap a les cures i afavorir comunitats que es cuiden. El projecte s'inspira en el model de ciutat dels 15 minuts i en la voluntat de generar un imaginari de «poble».

El projecte s'aplicarà de forma pilot a quatre unitats territorial de la ciutat i entre les línies d'actuació previstes, hi ha apropar al veïnat els serveis de cura existents; potenciar i dinamitzar espais de relació col·lectiva i promoure espais de treball entre professionals, serveis, entitats vinculats a la cura.

Es proposa que **les EBM de referència** dels quatre territoris en què s'assajarà aquest projecte **esdevinguin nodes** en l'àmbit de la cura a la petita infància, mitjançant la promoció i la participació en projectes i iniciatives comunitàries.

15. Ampliar suports a les associacions de famílies de les EBM

La coresponsabilitat en l'educació entre la família i l'escola és un factor determinant per al bon funcionament dels centres i per a l'assoliment de l'èxit educatiu. Les associacions de famílies són un actor clau, atès que:

- Participen de manera voluntària, oberta i activa en la vida del centre per dinamitzar-ne l'activitat i promouen projectes complementaris a la criança i l'educació.
- Aporten idees i col·laboren amb la direcció i l'equip d'educadores del centre amb qui actuen com a interlocutor per tractar temes que afecten tot el col·lectiu de famílies.
- Fomenten el treball en xarxa amb altres agents educatius i faciliten la prestació de serveis i activitats fora de l'horari escolar.

Es fomentarà la participació de la comunitat educativa de les EBM amb el **desplegament d'una sèrie de propostes de suport** a les associacions de famílies, mitjançant subvencions públiques per a promoure activitats, recursos i assessorament per al desenvolupament dels seus projectes, particularment aquells que tinguin una **orientació comunitària i siguin obertes a totes les famílies i petits infants del barri**.

Nova xarxa d'espais familiars de criança municipals

Els **espais familiars de criança municipals (EFCM)** són un servei d'atenció als infants menors de tres anys i les seves famílies.

Consisteixen en sessions grupals dels infants acompanyats d'una persona adulta de referència, que es reuneixen de forma regular (generalment de 2 a 3 hores, entre 1 i 2 cops per setmana), i en què es combina el joc lliure dels infants amb una dinàmica grupal dels adults, els quals, de forma relativament informal, conversen i comparteixen dubtes, estratègies i experiències sobre el procés de criança, amb l'acompanyament i orientació de dos o més professionals.

La funció dels EFCM és facilitar un entorn educatiu i de criança en què s'estimulin i desenvolupin els aprenentatges, socialització i autonomia dels infants; el vincle positiu entre adults i infants; la confiança i competències parentals dels adults, i les xarxes comunitàries informals que previnguin la criança en solitud.

Barcelona compta actualment amb 16 EFCM gestionats per diversos organismes municipals: l'IMEB en gestiona 6; l'IMSS 2, i 8 més ha estat creats pels districtes de l'Eixample, Sarrià-Sant Gervasi, Sant Martí i Gràcia en equipaments de proximitat.

La capacitat conjunta dels EFCM és d'uns 650 infants i famílies.

Aquesta capacitat és baixa, atenent que a la ciutat de Barcelona hi ha uns 21.000 infants menors de tres anys no escolaritzats.

D'altra banda, la distribució territorial de la capacitat actual és força desigual i resten molts barris de la ciutat sense cap espai familiar al mateix barri o en un de proper.

Cal destacar que els EFCM són un recurs especialment valuós per a les famílies i infants en situació de vulnerabilitat, especialment per a aquelles que per motius culturals i/o perquè no tenen necessitat de conciliació no escolaritzen els seus infants, i en què l'aprenentatge entre iguals i l'acompanyament professional pot reforçar la capacitat de les famílies per cuidar i protegir els infants. Alhora, es facilita un entorn educativament estimulants pels aprenentatges i la socialització dels infants fora de la llar i amb altres persones adultes de referència.

16. Impulsar un model compartit d'EFCM a la ciutat, amb uns estàndards comuns

En els darrers anys els districtes de l'Eixample, Sarrià-Sant Gervasi, Sant Martí i Gràcia han creat EFCM, mentre que d'altres ho estan considerant.

Els districtes responen així a la demanda de serveis d'acompanyament i orientació de proximitat per a la petita infància i les seves famílies, aprofitant generalment espais en equipaments preexistents, com ara casals infantils o ludoteques, en horaris en què no eren utilitzats, i per tant, amb un cost de funcionament relativament baix.

El creixement d'aquest tipus de servei constitueix, sens dubte, una bona notícia, car atén necessitats específiques fins ara no ateses, especialment les de les famílies i infants que no són usuaris del servei d'escola bressol públic ni privat.

Això no obstant, també genera el repte que les famílies coneguin quin tipus de servei poden esperar sota un mateix nom i oferts per una mateixa administració, amb independència de qui sigui l'òrgan municipal responsable.

Això requereix acordar uns estàndards comuns mínims, sobre els quals després cada organisme o districte pugui fer adaptacions diverses i flexibles a les seves prioritats, les característiques de l'espai i les especificitats de les famílies ateses.

Partint de processos de reflexió anteriors, **el 2019 es va crear un grup de treball** entre els òrgans que gestionen EFCM o amb responsabilitats en la promoció de la infància (IMEB, IMSS, Departament de Promoció de la Infància, Direcció de Serveis d'Acció Comunitària i districtes) per **acordar uns estàndards mínims comuns per a la creació i funcionament dels EFCM**, així com altres recomanacions d'adopció voluntària. Un cop aprovat el document marc per part del grup de treball, s'iniciarà el següent procés:

- Validació del document
- Realització d'un estudi de costos i determinació d'una forquilla de preus públics
- Presentació del document a la taula de coresponsabilitat amb les direccions de serveis dels districtes
- Presentació als tècnics d'infància i coordinadors de projecte de cada districte, començant per aquells en els quals ja existeixen EFCM

17. Doblar el nombre i la capacitat dels EFCM perquè arribin a la meitat dels barris de la ciutat i a unes 1.500 famílies

Els 16 espais familiars existents a la ciutat tenen una capacitat conjunta per a uns 650 infants i famílies, que és baixa amb relació a la petita infància no escolaritzada i amb una distribució territorial desigual.

S'incrementarà progressivament el nombre d'EFCM fins a doblar-ne el nombre i la capacitat per dues vies:

1. **Crear-ne 3 gestionats per l'IMEB** vinculats a EBM de nova construcció en què hi hagi espai suficient per ubicar-los, concretament a:

EFCM	Barri	Districte
Roger	Sants-Badal	Sants-Montjuïc
Pere Calafell	Sant Martí de Provençals	Sant Martí
Teixonera	La Teixonera	Horta-Guinardó

2. **Crear-ne almenys 13 gestionats per districtes, en equipaments de proximitat**, amb suports de l'IMEB i del Pla de Barris per adaptar espais i dotar-los dels materials necessaris, així com per a l'arrencada del funcionament. Per a fer-ho, a continuació del procés de difusió del document d'estàndards mínims es procedirà a:

- **Concretar els criteris, quanties i procediment** per a l'adequació d'espais i suports al funcionament
- **Seleccionar els districtes, barris i equipaments** en què ubicar els nous EFCM entre aquells que es postulin per a obtenir el finançament de pla de barris i IMEB. Es prioritzaran criteris de necessitat (nombre d'infants no escolaritzats i indicadors de risc social), així com que cada districte compti com a mínim amb 2 EFCM.

La fita és **doblar els espais familiars de criança a la ciutat perquè n'hi hagi a prop de la meitat dels barris i incrementar la capacitat arribant a 1.500 famílies i infants amb més de 32 EFCM.**

18. Crear la xarxa d'EFCM

En el marc de l'estratègia de creixement amb un model compartit, es fa necessària la constitució d'una xarxa que faciliti **la compartició d'aprenentatges, estratègies i recursos entre els diversos EFCM**.

Es proposa crear la xarxa d'EFCM amb els serveis gestionats per IMEB, IMSS i districtes, així com amb altres entitats de la ciutat i dels barris que treballin amb la petita infància i les seves famílies.

En una primera fase, es determinaran els referents i les fórmules de treball operatiu de la xarxa, incloent la concreció de les formes de facilitació i suports. Suggerim que:

- L'IMEB hi contribueixi amb un **rol facilitador** de la xarxa (comunicació i promoció, assessorament tècnic, creació espais de trobada, oferta de formacions, tallers itinerants i facilitació de connexions amb altres serveis
- L'IMSS, Salut i Acció Comunitària hi contribueixin difonent i/o **prescrivint la participació, i aportant assessorament, formacions, tallers itinerants, i connexió, quan escaigui, amb els seus propis serveis** per a un abordatge integral de les necessitats de la petita infància i de les seves famílies.

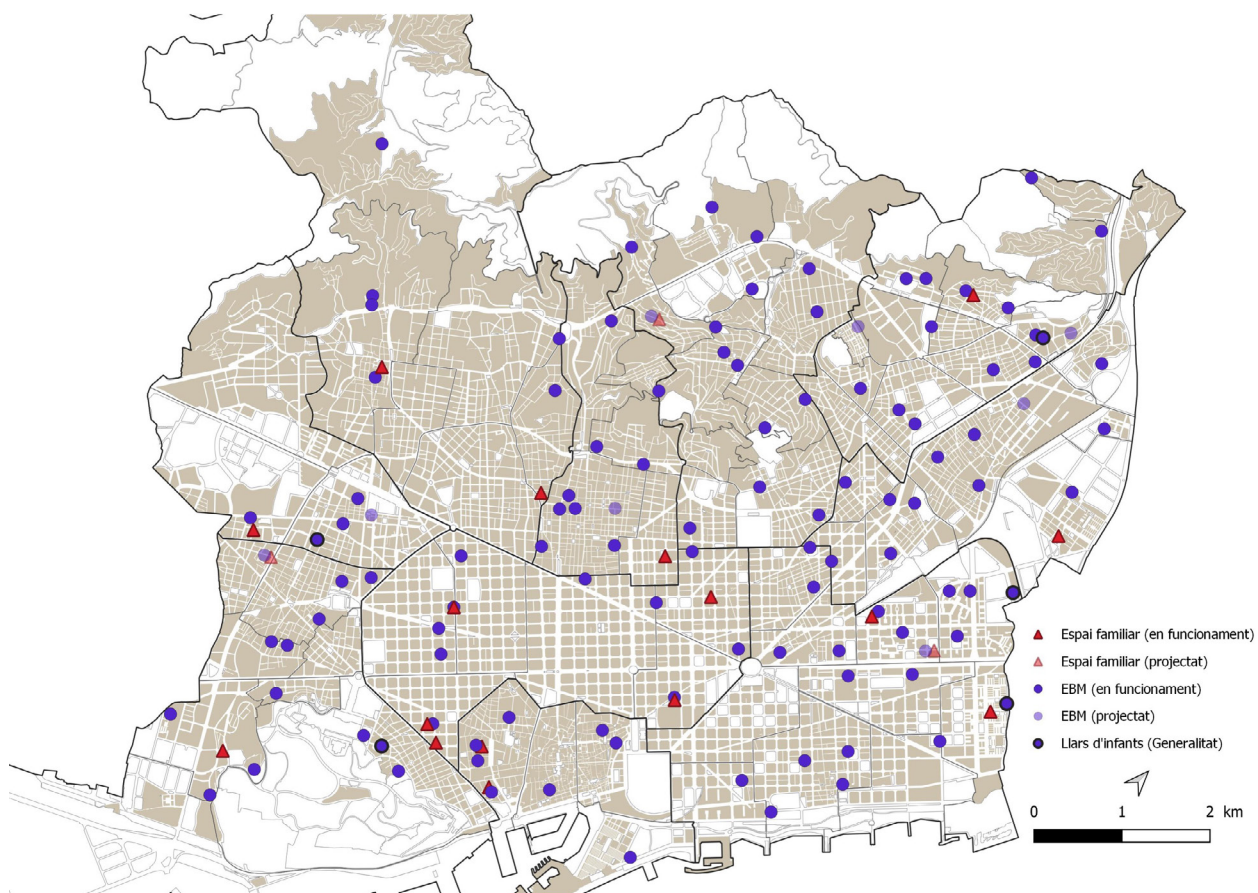
19. Portar el programa “nadons en família” a totes les EBM i EFCM

L'IMEB ofereix el programa Nadons en Família, adreçat a les famílies amb infants, des del naixement del fill/a fins el primer any de vida. Es du a terme als EFCM de l'IMEB i a diversos Centres d'Atenció Primària (CAP) de la ciutat.

El programa procura a les famílies un espai de trobada i d'intercanvi on poden compartir les seves vivències i experiències, reforçar el bon vincle afectiu amb el fill o la filla, i tenir una percepció positiva de la maternitat i la paternitat.

Dues professionals, una de l'àmbit de l'educació i l'altra de l'àmbit de la salut, comparteixen la conducció i el seguiment de cada grup i l'avaluació i la coordinació amb altres professionals del territori, des d'un enfocament interdisciplinari. L'IMEB té assignades dues educadores al programa.

La fita és **ampliar l'abast del programa, i estendre'l a la resta d'EFCM de la ciutat i a la xarxa d'EBM**.

* Xarxa d'EBM i EFCM el 2024. Dels 16 EFCM previstos només es localitzen al mapa els 3 vinculats a EBM que ja tenen ubicació definitiva, la resta de 13 EFCM previstos no es localitzen al mapa

Més equitat

L'evidència científica internacional indica que una **educació i criança de qualitat en la primera infància té impactes significatius i rellevants sobre el desenvolupament dels infants i sobre el seu posterior èxit educatiu.**

Quan aquesta educació i cura es proveeix mitjançant l'escolarització de la petita infància, els impactes positius es concentren en els infants de famílies de nivell socioeconòmic baix i/o de d'origen migrant.

D'altra banda, l'escola bressol és un instrument de conciliació que facilita la participació al mercat laboral de les persones adultes de la família, particularment de les mares, que històricament han estat les cuidadores principals dels infants a la llar. Aquesta segona funció també és especialment rellevant per a les llars de baixa renda i les monoparentals, ja que les rendes del treball a les llars amb infants són determinants per prevenir la pobresa infantil, i per tant, té un efecte directe sobre el benestar dels nens i nenes.

A Barcelona, l'accés dels infants de famílies de nivell socioeconòmic baix a l'escola bressol municipal s'ha incrementat notablement en els darrers anys per efecte del sistema de tarificació social, que modula el preu públic del servei d'acord amb la renda familiar.

Així, entre els infants matriculats a les escoles bressol el curs 2020-21, el 36% pertanyen al tram 1 de la tarificació, que correspon a ingressos familiars inferiors a l'indicador de la renda de suficiència (IRSC, actualment de 569,12 € al mes).

Però, més enllà del preu, poden existir altres barreres per a les quals determinades famílies ni tan sols demanen un servei del quan podrien beneficiar-se elles i els seus infants. Són barreres tant de tipus objectiu com simbòlic, amb determinants culturals, burocràtics o de distància física respecte les escoles bressol.

Per a millorar l'accés d'aquestes famílies i assolir una major equitat, calen esforços per intentar vèncer aquestes barreres, amb major informació i acompanyament en la preinscripció a les EBM i EFCM, així com altres serveis i recursos que s'adeqüin a les seves necessitats i especificitats.

20. Revisar els criteris d'accés a les EBM per fer-los més equitatius

Els criteris de prioritat per a l'ordenació de les sol·licituds (quan en una determinada EBM existeix un major nombre de sol·licituds que de vacants disponibles) s'hauran d'actualitzar en virtut del Decret 11/2021 de la programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió.

En el cas de les EBM, els ajuntaments poden concretar alguns dels criteris del Decret, establir criteris addicionals, i decidir quina puntuació s'assigna a cadascun dels criteris

A fi d'aprofitar l'oportunitat per millorar l'equitat en l'accés a les EBM, es crearà un grup de treball que analitzi i formuli una proposta de nous criteris per a la prioritització de sol·licituds adequats al Decret, incloent:

- La redefinició de les àrees d'influència de les escoles bressol
- La definició del criteri amb el qual determinar la renda de la unitat familiar
- L'addició de criteris addicionals i propis de la ciutat de Barcelona, si escau
- El barem de puntuació dels criteris

21. Millorar la informació i acompanyament a les famílies en la preinscripció a les EBM

Les desigualtats en l'accés al servei de bressol no rau en només en el procés de preinscripció i els criteris d'accés sinó també en el fet que determinades famílies amb petits infants no arriben a demanar el servei.

No demanar no indica necessàriament que no se'n tingui necessitat, sinó que pot respondre al desconeixement del servei i estar associat a barreres d'accés.

Per aquest motiu es proposa millorar els procediments d'informació i acompanyament a les famílies durant els processos d'informació i de preinscripció a les EBM, mitjançant:

- La diagnosi de les barreres d'accés i els grups que les pateixen, posant especial accent en els col·lectius amb diversitat funcional, famílies en situació de vulnerabilitat social o famílies d'origen divers.

- El disseny d'un procediment per informar i acompanyar aquestes famílies en els processos de preinscripció.
- La implementació d'un servei de traducció i interpretació lingüística.

22. Reforçar el treball conjunt amb pediatria com a prescriptors d'EBM i EFCM

L'atenció primària de salut és el primer punt d'accés a l'assistència sanitària. Els serveis d'atenció primària, incloent el de pediatria, formen part de la cartera comuna bàsica, que són els serveis assistencials coberts de manera completa per finançament públic.

Per aquest motiu, els professionals de pediatria i d'infermeria pediàtrica dels centres d'atenció primària (CAP) atenen pràcticament tota la població, mantenen una relació de confiança i estable amb les famílies, especialment en els primers anys de vida del nadó; i atenen dubtes i consultes de naturalesa diversa.

En el marc d'aquesta ampla cobertura i relació estable amb les famílies, es proposa que **els professionals de pediatria dels CAPs aportin informació bàsica i recomanin els serveis municipals per a la petita infància** i les seves famílies, particularment les EBM i els EFCM, incloent els socioeducatius, a aquelles famílies que més els puguin necessitar i que sigui més probable que no els coneguin per altres vies.

23. Explorar un pilot de cangur municipal per a petits infants en situació de vulnerabilitat

L'octubre de 2020 es va posar en marxa la prova pilot del **programa Concilia**, que ofereix sis espais de cangur municipal per a famílies monoparentals amb pocs recursos, dones víctimes de violència de gènere i famílies sense teixit comunitari.

S'ofereix en diferents equipaments de sis barris que formen part del Pla de Barris amb servei els set dies de la setmana fora de l'horari escolar. Cada servei de cangur municipal pot acollir a uns vuit infants de 4 a 12 anys cada hora.

La intenció és que aquests infants tinguin un entorn educatiu i temps de lleure de qualitat, amb activitats pedagògiques adaptades a les diferents edats i basades en valors com la coeducació, la participació, l'educació ambiental, la interculturalitat, l'educació emocional i l'art.

En el procés d'extensió del projecte que segueixi la fase pilot del projecte, plantegem que el **programa estengui les edats de la població objectiu i inclogui infants menors de 3 anys**, en especial, els germans petits d'infants que ja hi van, reforçant les condicions perquè siguin adequades en clau d'educació infantil.

24. Reservar places a les EBM per a petits infants en circumstàncies excepcionals

Hi ha petits infants que, per circumstàncies familiars, viuen en condicions excepcionals.

Des del curs 2011-12, l'IMEB té un acord de reserva de places en la resolució de preinscripció i matrícula de les EBM amb el Centre Penitenciari de Dones Barcelona, i el curs 2021-22 n'ha encetat un altre amb la Residència Maternal Maria Reventós, adreçat a adolescents gestants o amb infants menors de 3 anys en situació de dificultat social, personal i econòmica.

Es mantindrà la reserva de places per a infants menors de 3 anys que es trobin en situacions d'excepcionalitat, i **s'explorará la necessitat d'altres acords** de reserva amb l'Institut Municipal de Serveis Socials i el Servei d'Intervenció Social amb Famílies amb menors per tal de trencar les barreres d'accés a les EBM i atendre els infants i famílies amb necessitats excepcionals.

25. Explorar l'acompanyament en la matrícula i reserva de places d'EBM a infants en situació de vulnerabilitat social vinculats al Pla contra la segregació escolar

El **Pla contra la segregació escolar** de Barcelona fa dos cursos que està en funcionament de P3 a l'ESO, impulsat pel Consorci d'Educació de Barcelona. Els seus objectius són detectar, millorar la distribució equilibrada entre centres educatius i acompanyar l'alumnat en situació de vulnerabilitat.

El Pla inclou diverses mesures, entre les quals destaca la **detecció de l'alumnat en situació de vulnerabilitat social** que realitza l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS), que fa una valoració en el moment de la matrícula.

Fruit d'aquest esforç de detecció d'infants escolaritzats als ensenyaments obligatoris (3-16) s'identifiquen també els seus **germans/es de 0 a 2 anys**, amb els que comparteixen la mateixa situació.

S'exploraran instruments, **des de la informació personalitzada i l'acompanyament en la preinscripció a la possible reserva de places**, per fomentar l'escolarització a les EBM d'aquests infants, buscant una distribució equilibrada entre escoles.

26. Estudiar la viabilitat de beques per a l'escolarització dels infants de 2 a 3 anys en situació de vulnerabilitat social

Es realitzarà una anàlisi de viabilitat econòmica i tècnica per explorar les possibilitats d'una beca que permetria que els infants en situació de vulnerabilitat social accedissin, en cas de no haver obtingut plaça en una EBM, a llars d'infants privades en condicions similars a les que podrien accedir a una EBM.

Aquesta mesura faria possible:

- Avançar en la universalització de 2 a 3 anys garantint l'escolarització dels infants que més la necessiten per a les seves trajectòries educatives i que el servei públic no té capacitat per atendre.
- Focalitzar recursos públics escassos en els infants en situació de pobresa severa i situació de vulnerabilitat social acreditada, evitant la segregació escolar al servei d'escoles bressol municipals

Les llars d'infants privades participants hauran d'acomplir els criteris pedagògics, materials, d'espais, de qualificacions del personal i de condicions laborals que determini l'IMEB, a fi de garantir la qualitat del servei.

27. Avaluar l'impacte de la tarifació social sobre l'equitat en l'accés a les EBM

El servei de bressol no té la condició d'ensenyament universal i gratuït, i està subjecte al pagament d'un preu públic que pot actuar de barrera d'accés per a les famílies amb rendes més baixes. A més, la necessitat de conciliació és major en les llars on tots els adults treballen, les quals solen tenir una renda més alta.

Per evitar que el servei de bressol sigui regressiu, des del curs 2017-18 la tarifació social modula el preu públic a pagar segons la renda familiar, en un rang de 10 trams que va des dels 50€ mensuals per escolaritat i alimentació, fins als 395€ (que equival a un rang d'entre el 6,3% i el 50,0% del cost real de la plaça escolar).

Des de la seva aplicació, s'hi han introduït diversos ajustos, especialment per a que sigui més sensible a situacions sobrevingudes (com ara la caiguda sobtada de la renda, el naixement d'un nou fill, o el decés d'un dels progenitors).

Es realitzarà una avaluació dels efectes de la tarifació social sobre l'equitat en l'accés a les EBM, per tal d'identificar oportunitats de millora del sistema.

28. Reforçar el programa “Barcelona Cuida” en la vessant de la criança de la petita infància

Barcelona Cuida és un centre pioner que vol difondre i donar visibilitat a tots els recursos existents a la ciutat en l'àmbit de la cura i posar-los a l'abast de tothom.

La tasca de cura està incorporada en nombrosos programes, accions i equipaments de la ciutat, i la varietat de persones i col·lectius que hi estan implicats és molt ampla.

Per aquest motiu, el centre es proposa esdevenir:

- Un punt d'informació actualitzada i orientació integral sobre tots els programes, les accions i els equipaments existents al territori, tant de titularitat pública de les diverses administracions, com de titularitat privada o comunitària.
- Un punt de trobada i relació de totes les persones protagonistes de la cura a la ciutat.
- Un espai de coordinació i treball en xarxa entre persones, professionals i entitats.
- Un centre de difusió i sensibilització en matèria de cures a la ciutadania.

El centre és una de les actuacions previstes en la Mesura de govern per a la democratització de la cura (2017-2020) i en l'Estratègia de ciutat de suport a les persones que cuiden familiars.

Es reforçarà el programa per garantir que disposi d'informació actualitzada sobre els recursos, programes i accions relacionats amb la criança de la petita infància, així com perquè hi estengui els seus serveis d'orientació, assessorament, formació, intercanvi i treball en xarxa.

Més inclusió

29. Incorporar la figura de l'educadora social als equips educatius d'EBM

Les EBM ofereixen una atenció prioritària a la infància en situació de vulnerabilitat, amb una **resposta integral al conjunt de necessitats dels infants i de les seves famílies**, per reforçar la seva capacitat de cuidar-los, protegir-los i educar-los.

En el marc del Pla de Barris, el curs 2017-18 es va incorporar una educadora social a les EBM de la zona nord de Nou Barris, amb l'objectiu de prevenir, detectar i acompanyar situacions de famílies d'infància en risc, i vincular-les als Serveis Socials del territori.

D'altra banda, el gener de 2019 es va posar en funcionament l'EBM Aurora, al barri del Raval, que incorpora un espai familiar socioeducatiu on les famílies amb infants en situació de vulnerabilitat i risc social disposen d'una reserva d'un terç de les places i reben el suport i l'acompanyament de dues professionals de l'àmbit educatiu i una de l'àmbit social.

La valoració d'aquestes experiències ha demostrat que el treball en equip de professionals de l'àmbit educatiu i del social reforça la mirada i la intervenció socioeducativa, enforteix el caràcter inclusiu dels serveis i millora el treball comunitari.

Es proposa ampliar aquesta **iniciativa i incorporar 5 nous educador/es socials per reforçar i millorar la intervenció socioeducativa a 10 EBM ubicades en 4 territoris** amb una elevada proporció de famílies en risc de vulnerabilitat social, a raó d'un treballador social per cada dues escoles bressol, amb una dedicació setmanal aproximada de quatre dies a les EBM i un al Centre de Serveis Socials de referència.

S'afegiran al CSS de Ciutat Meridiana-Torre Baró i Vallbona i les seves 2 EBM, que ja compten amb una educadora social a les escoles bressol municipals des del curs 2017-18:

CSS	EBM
Raval Sud	EBM Aurora, EBM Cadí, EBM Mont Tàber, EBM Canigó
La Marina	EBM Collserola, EBM Niu d'Infants
Carmel	EBM Xarlot, EBM Tris-Tras
Franja Besòs	EBM El Caminet del Besós, EBM El Tren
Ciutat Meridiana-Torre Baró-Vallbona	EBM Aqüeducte, EBM La Muntanya

30. Estendre el pilot d'espais familiars socio-educatius perquè arribi a 5 districtes

El model d'espai familiar socioeducatiu integra les diferents necessitats de les famílies i incorpora la vessant d'intervenció socioeducativa, amb un acompanyament singularitzat per a les famílies en situació de risc sever, facilitant la seva integració en els serveis i activitats dels espais familiars, i treballant en xarxa amb altres serveis (educació, serveis socials, salut).

El curs 2018-2019 es va posar en marxa al barri del Raval el pilot d'espai familiar socioeducatiu Aurora, integrat a l'escola bressol municipal i co-gestionat per l'IMEB i l'IMSS.

L'espai familiar compta amb un espai propi i diferenciat dins l'EBM Aurora amb les mateixes característiques que a la resta d'espais familiars de l'IMEB, als quals s'afegeix un **espai de suport a les cures bàsiques d'higiene i alimentació**, que compta amb un espai d'office, espai de rentadora/assecadora i espai de dutxa.

De forma singular respecte els altres espais familiars de l'IMEB, formen part de **l'equip educatiu, a més de les educadores infantils, una treballadora familiar socioeducativa i una psicòloga**, que ofereix sessions individuals i familiars d'atenció i suport psicològic.

De totes les places ofertes es reserven un 33% de places per a les famílies en situació de risc derivades per Serveis Socials de l'àrea d'influència amb informe de derivació específic.

Per accedir al servei d'atenció de l'espai socioeducatiu, les famílies poden adreçar-se directament al centre o poden acudir per derivació de centres d'atenció primària (CAP), els serveis socials o altres recursos com el Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoc de Ciutat Vella.

Fruit de la avaluació positiva de l'experiència per part de l'IMEB, l'IMSS i la direcció de l'EBM i EFCM Aurora, es planteja **l'extensió del model d'espai familiar socioeducatiu a quatre espais familiars més** (existents o de nova construcció) als districtes de Sant Andreu, Sants-Montjuïc, l'Eixample i Nou Barris. L'elecció dels espais concrets es farà en funció d'indicadors de necessitat i característiques dels espais.

31. Reforçar la detecció i l'atenció primerenca a les EBM

Les EBM compten amb l'Equip Educatiu d'Atenció a Especials Necessitats (EEAEN) que ofereix un servei itinerant de detecció, diagnòstic, acompanyament i intervenció de caràcter interdisciplinari, en un entorn inclusiu.

L'entorn de l'EBM com a primer espai de socialització després de la família facilita la detecció de dificultats de desenvolupament de l'infant per part de les educadores, i afavoreix la prevenció i atenció primerenca, i el treball amb les famílies.

L'EEAEN es coordina amb els serveis de pediatria dels CAP, els Serveis Socials Bàsics i els CDIAPs/EIPI/EAP per garantir una atenció de qualitat amb les eines i estratègies d'intervenció adequades a cada cas.

A fi de reforçar aquesta tasca, es constituirà una taula amb l'objectiu de dissenyar un **protocol d'actuació entre els diferents serveis educatius, socials i sanitaris** per a una millor atenció als infants d'especials necessitats.

32. Reforçar la col·laboració amb entitats i projectes per a la petita infància en risc d'exclusió

Les darreres estimacions assenyalen que l'any 2019 el 30,8% d'infants i adolescents de la ciutat es trobaven situació de pobresa i un 9,7% en pobresa severa, amb una previsible tendència a l'alça per efectes de la pandèmia.

La pobresa infantil té caràcter estructural i està associada a formes múltiples de desavantatge i exclusió, les quals en els petits infants tenen efectes duradors al llarg de la vida.

L'Institut Municipal de Serveis Socials estableix convenis i atorga subvencions a entitats socials que ofereixen serveis i programes d'educació i criança per a famílies amb infants en situació de vulnerabilitat social. Es caracteritzen per realitzar una intervenció socioeducativa, especialitzada i sovint intensiva amb famílies en situació de risc greu.

Es proposa **augmentar el suport econòmic** a través de les convocatòria de subvencions municipals, així com avançar en **l'estructuració d'una xarxa de suport**, incloent entitats públiques i socials, a la petita infància en risc i a les seves famílies.

33. Incrementar la diversitat d'origens, lingüística i cultural de la plantilla d'educadores i del personal de suport educatiu

El curs 2019-20, el 23,5% dels petits infants matriculats a les escoles bressol municipals vivia en famílies en què tots els progenitors (un en el cas de les monoparentals i tots dos en les biparentals) eren de nacionalitat estrangera. Això representa només una part de les famílies d'origen cultural divers, ja que una part han adquirit la nacionalitat espanyola.

Aquesta dada palesa la importància d'aprofundir la perspectiva intercultural al primer cicle d'educació infantil.

En aquest sentit, a més de continuar treballant en les línies de conscienciació i sensibilització, i la formació en educació intercultural, suggerim incrementar la diversitat d'origens, lingüística i cultural de les treballadores de les escoles bressol (tant el personal propi com l'extern), per:

- Millorar la capacitat de les EBM i els ECFM de relacionar-se i atendre les famílies i els infants de diversos contextos culturals
- Aconseguir que el personal de les escoles bressol sigui més representatiu de la població de la ciutat

Més diversitat

34. Ampliar les experiències de diversificació horària a les EBM

Les EBM han de respondre i adaptar-se a les necessitats diverses de les famílies de la ciutat.

Per aquest motiu, s'han dut a terme dos projectes experimentals consistents a oferir dos torns de 15 places i 4 hores, un de 9 a 13h i l'altre de 15 a 19h, que s'adaptin a les necessitats pròpies de jornades laborals reduïdes o a temps parcial, jornades laborals de tarda i preferències per una escolarització amb jornades més breus, alhora que amplien el nombre de places disponibles en una mateixa escola.

El primer assaig es va realitzar a l'EMB Aurora (cursos 2018-19 i 2019-20), al barri del Raval. Malgrat que es van omplir els dos torns, no s'adequava a la demanda de les famílies del barri, que preferien horaris complets en un 85% dels casos i havien optat per la jornada parcial com a segona opció.

El segon assaig s'ha realitzat a la nova EBM Germanetes (curs 2020-21), en un context diferent, que compta de nou amb torns de matí o tarda. La demanda ha estat elevada i ambdós torns tenen llista d'espera.

D'acord amb els criteris d'idoneïtat que es determinin sobre la base dels dos assajos realitzats, **s'expandirà progressivament l'oferta de torns parcials cada any almenys a una EBM més.**

35. Reforçar l'oferta de “Bressols d'Estiu”

Des de l'any 2008 la Campanya de Vacances d'Estiu municipal incorpora les “Bressol d'Estiu”, adreçades a infants d'entre 1 i 3 anys que hagin estat escolaritzats en algun centre d'educació infantil públic o privat. Es pot realitzar entre el 16 i el 31 de juliol. Les associacions de famílies de les EBM són les responsables de la petició d'homologació i l'organització d'aquestes activitats.

Generalment, el gruix dels participants són infants de la mateixa EBM o conjunt d'EBMs que organitzen l'activitat, si bé es reserva el 20% de places a altres infants.

Atesa la importància de disposar d'oportunitats de conciliació a l'estiu en un entorn educatiu i una programació pedagògica adaptada als primers anys de vida, es proposa:

- Acompanyar les associacions de famílies perquè s'organitzin “Bressols d'Estiu” a **més EBM**
- Ampliar l'oferta de “Bressols d'Estius” al **mes d'agost** a tots els districtes de la ciutat amb opció de **beques de la Campanya de Vacances d'Estiu**
- Complementar les “Bressols d'Estiu” amb una **oferta variada** d'activitats d'estiu per a petits infants en equipaments i en l'espai públic

36. Ampliar les activitats familiars dirigides als infants 0-3 en equipaments municipals

La activitats dirigides a la franja 0-3 en equipaments municipals (biblioteques, centres cívics, museus, centres esportius municipals, escoles municipals de música, etc.) són importants per:

- Garantir el dret al joc i al lleure
- Promoure la participació cultural, artística i científica des de ben petits
- Induir les sensacions, emocions, i despertar l'interès per la descoberta i l'experimentació en els infants
- Oferir oportunitats de socialització als infants i les seves famílies
- Vincular els infants i les famílies amb equipaments que els poden oferir serveis importants en altres etapes de la vida

Es crearà una taula de treball entre els diferents equipaments de la ciutat per ampliar i millorar l'oferta d'activitats per a infants de 0 a 3 anys i les seves famílies, amb el suport del Consell d'Innovació Pedagògica, el qual té una llarga experiència en vetllar per la qualitat pedagògica de les propostes educatives de les institucions.

Més coordinació

37. Promoure xarxes d'atenció a la petita infància a tots els districtes

Els professionals de l'EBM es coordinen i treballen amb altres serveis i equipaments del territori adreçats a la infància, dels àmbits educatiu, social i de la salut, per tal d'assegurar una atenció adequada als infants i les famílies, tot construint xarxes de prevenció i atenció. Aquestes xarxes possibiliten compartir diferents coneixements entre professionals, acordar accions comunes i donar coherència a les actuacions de cada servei.

Amb l'objectiu de comptar amb xarxes de petita infància en tots els districtes i crear un espai d'interxarxes de ciutat:

- Promoure les xarxes de petita infància participades pels serveis de salut, serveis socials i altres entitats del territori en els districtes on no existeixen
- Promoure l'ús de models de treball compartit entre les xarxes
- Facilitar recursos, coneixements i criteris per dinamitzar i millorar el funcionament de les xarxes

Una ciutat per als petits infants

38. Ampliar les oportunitats de joc a l'aire lliure

El joc i l'activitat física a l'aire lliure milloren el benestar i la salut física i mental d'infants i adults, perquè al voltant del joc s'enriqueix la vida comunitària i perquè els entorns de joc de qualitat ajuden a naturalitzar, pacificar i fer més segur l'espai públic.

S'inclouran activitats específiques per als infants 0-3 i les seves famílies en el projecte **"Juguem a les Places"**, que proposa activitats de joc per promoure l'activitat familiar, veïnal i la convivència a les places dels barris.

Igualment, en el marc de l'estratègia cap a una ciutat jugable i del Pla del joc a l'espai públic, s'incorporarà la mirada dels infants de 0 a 3 anys i les seves famílies en l'oferta d'espais de joc i d'activitats a l'espai públic per tal de garantir el dret al joc i al lleure dels petits infants.

39. Adaptar en clau de gènere els equipaments municipals per a les necessitats quotidianes de criança

L'estudi sobre la incorporació de la perspectiva de gènere als equipaments municipals, promogut per la Direcció de Serveis de Gènere i Polítiques del Temps de l'Ajuntament de Barcelona, va identificar elements, tant de l'interior com de l'exterior dels equipaments, que podrien generar usos diferencials per sexe, així com experiències d'usuari o usuària diferents, i plantejava recomanacions per a una futura Mesura de govern d'equipaments municipals feministes, que està en procés d'elaboració.

Sobre la base d'aquestes recomanacions, es proposa adaptar els equipaments de proximitat (com ara centres cívics, biblioteques, o escoles d'infantil i primària) per fer-los amigables a la petita infància i a les seves famílies, **reservant-hi, entre d'altres, un racó o espai per a l'estada i el joc dels infants amb material adequat, canviadors i un espai per a la lactància.**

Més suports a la iniciativa social

40. Explorar els suports públics als grups de criança compartida

En els darrers anys s'han desenvolupat a Barcelona nombrosos grups de criança compartida. Es tracta d'iniciatives autogestionades, que parteixen de la capacitat i la voluntat de les famílies per atendre de forma cooperativa les seves necessitats compartides.

Generalment, combinen la lògica del procomú amb l'ideari de l'educació lliure, i donen resposta a la preferència d'algunes famílies per fórmules de cura i educació amb grups més petits, una participació més gran de les famílies i inspirades en nous corrents pedagògics.

Un dels principals reptes que afronten aquestes iniciatives és l'absència d'un marc normatiu clar i adaptat a les especificats d'un servei educatiu de caràcter comunitari, i generalment operen únicament amb la llicència d'activitats municipal.

D'altra banda, els districtes reben demandes de grups de criança compartida per a utilitzar espais en equipaments tals com casals de barri o centres cívics, i no disposen d'orientacions clares sobre quina resposta donar.

Es crearà un grup de treball que, amb assessorament jurídic, elabori uns **criteris de ciutat per orientar els districtes en l'acompanyament als projectes comunitaris de criança compartida**, i que inclogui aspectes com l'acompanyament i orientació en l'obtenció de llicències municipals, l'accés a subvencions, la cessió d'espais en equipaments municipals, i la difusió de les seves activitats.

En paral·lel, es reprendran les converses amb la Generalitat de Catalunya per a l'aprovació d'una normativa marc que reguli aquest tipus d'activitat i en determini els requeriments mínims per ser reconeguts com a espais de criança.

41. Explorar els suports públics a les llars de criança (mares/pares de dia)

Les llars de criança ofereixen un servei de cura i educació a un nombre reduït de criatures a la llar d'una cuidadora-educadora qualificada, en el marc d'una fórmula d'auto-ocupació.

A Catalunya, aquesta activitat no està regulada, si bé l'any 2017 la Generalitat va elaborar un projecte de decret dels serveis de criança a la llar per a la petita infància, que no es va arribar a aprovar.

Per contra, aquest tipus de servei de criança per a la petita infància a la llar és un recurs regulat i força estès a països amb sistemes de cura tan diversos com Austràlia, el Canadà, Anglaterra, Gal·les, Escòcia, Alemanya, Irlanda, Japó, Noruega, Nova Zelanda, Suècia, Suïssa, França i els EUA.

L'Associació Llars de Criança es va fundar al 2013 amb l'objectiu principal de donar a conèixer aquesta figura i liderar la iniciativa per al seu reconeixement legal.

A manca d'un marc normatiu en què emparar-se, l'associació ha aprovat uns estàndards que han d'acomplir les llars de criança associades, i que proposen com a model base per al decret, incloent criteris sobre l'habitatge, l'adequació de l'espai i les qualificacions professionals necessàries.

S'exploraran **fórmules de suport a les llars de criança, condicionades al desenvolupament d'una normativa marc** per part de la Generalitat de Catalunya que reguli aquest tipus d'activitat i en determini els requeriments mínims.

42. Facilitar l'accés de les llars d'infants privades als suports i ajuts a PIMES de Barcelona Activa i de l'Àrea de Promoció Econòmica

Les llars d'infants privades atenen a un nombre important de famílies de la ciutat i tenen una important funció educativa i de facilitació de la conciliació.

En el marc de la COVID-19, han patit una davallada de demanda, tant per la crisi econòmica com per la crisi sanitària, combinats amb costos de funcionament més elevats, en compliment de la normativa sanitària.

A més, es tracta d'un sector conformat per empreses i entitats majoritàriament petites i amb una capacitat econòmica i financera molt limitada.

A fi de facilitar aquesta activitat en el context de pandèmia, Barcelona Activa i l'Àrea de Promoció Econòmica, en el marc dels nous ajuts a l'economia local ha incorporat línies amb dotacions econòmiques importants a les quals hi poden accedir les llars d'infants privades.

En els propers anys es continuarà oferint suport, assessorament, formació i acompanyament a les petites empreses de l'àmbit educatiu.

Igualment, un cop es constitueixi el nou govern de la Generalitat, l'Ajuntament recuperarà la interlocució amb el Departament d'Educació per tractar les necessitats del sector de les llars d'infants privades i intentar prorrogar els ajuts a fons perdut atorgats a les llars d'infants privades l'any 2020.

Més coneixement

43. Elaborar un catàleg de recursos i suports de proximitat per donar la benvinguda als nadons de la ciutat

El naixement d'una criatura suposa una adaptació a tots els nivells per als progenitors. Sovint el naixement d'un infant es viu amb felicitat, però també amb moments d'angoixa i solitud.

Per aquest motiu, és important en el mateix moment del naixement, especialment del primer fill, fer sentir a la família que està acompanyada i fer-li saber tots els recursos i serveis que té a la seva disposició en l'àmbit de la salut, l'educació, l'atenció social o el lleure, especialment en la proximitat del seu domicili.

S'actualitzarà el **catàleg i el mapa de recursos**, serveis, iniciatives existents als territoris en clau de criança i educació de la petita infància i es difondrà en el marc de la **campanya de comunicació** per a les famílies amb un nadó acabat de néixer “**Benvinguda a la vida, benvingut a la ciutat**”, en col·laboració amb les xarxes de petita infància dels districtes.

44. Més seguiment i avaluació, més aprenentatges compartits

L'objectiu de l'avaluació és generar coneixement per millorar les polítiques i programes i incrementar la seva capacitat d'atendre les necessitats socials; aconseguir vincular el coneixement generat amb els processos de presa de decisions, tant a un nivell macro (direcció pública) com micro (les pràctiques i decisions diàries que prenen les educadores o altres treballadors públics de primera línia); així com retre comptes a la ciutadania. Amb aquests propòsits es planteja:

- Estructurar un sistema per generar i compartir coneixement i aprenentatge organitzatiu
- Estructurar un procediment de divulgació i diàleg sobre el coneixement en el marc del Consell Educatiu
- Col·laborar amb les universitats i centres de recerca per promoure avaluacions i anàlisis sobre la petita infància i els serveis municipals que s'hi adrecen

45. Ampliar l'acompanyament i formació als equips de les EBM i els EFCM

La formació permanent es un una oportunitat per poder actualitzar i ampliar coneixements, compartir reflexions i revitalitzar la tasca educativa.

En l'educació infantil és especialment important perquè les professionals cerquen contínuament metodologies, estratègies i recursos per a una intervenció educativa de qualitat.

Es dissenyarà una oferta d'activitats formatives anual, ampla i plural per contribuir al desenvolupament professional dels equips de les EBM i EFCM en tots els àmbits de la seva activitat, tenint en compte les demandes i necessitats dels equips, i incloent necessitats sobrevingudes, com ara l'acompanyament emocional i formació en el context de la fatiga pandèmica.

46. Avaluar periòdicament el protocol de les EBM d'actuació i prevenció de maltractament i abusos infantils

L'any 2016 l'IMEB va aprovar el protocol d'actuació i prevenció de maltractament i abusos sexuals infantils. Aquest protocol té per objecte establir les pautes per detectar i prevenir les situacions de maltractaments o abusos sexuals infantils que es puguin donar a les EBM. També pretén coordinar els diversos centres educatius amb l'IMEB i definir el circuit d'actuació en els casos en què sigui necessari intervenir.

S'encarregarà una **avaluació externa** del protocol un cop finalitzat el curs escolar 2020-21 per tal de valorar la seva correcta implementació i, si escau, plantejar les millores necessàries per tal que sigui un instrument útil en la protecció dels infants matriculats a les EBM de Barcelona de situacions de maltractaments o abusos sexuals que els poden afectar, vulnerant els seus drets i infligint-los greus perjudicis en el seu desenvolupament.

06

Pressupost

Les actuacions del pla impliquen un pressupost de **24,9 M d'€ d'inversió en nous equipaments i reformes i 9,3 M d'€ de despesa anual de funcionament**, un cop desplegades completament.

El cost total de funcionament de les xarxes d'EBM i d'EFCM un cop desplegades les mesures previstes al pla serà de **69,8 M d'€ anuals**.

Actuacions	Inversió 2021-2024	Cost funcionament serveis actuals (anual)	Increment del cost per mesures del pla (anual)	Cost de funcionament (anual, amb desplegament complet)
Xarxa d'Escoles Bressol Municipals	23.400.000,00 €	59.141.246,00 €	8.050.155,00 €	67.191.401,00 €
Xarxa d'Espais Familiars de Criança Municipals	1.492.000,00 €	1.320.731,00 €	1.256.864,00 €	2.577.595,00 €
Total	24.892.000,00 €	60.461.977,00 €	9.307.019,00 €	69.768.996,00 €

07

Seguiment i governança

Estructura d'execució del pla

El Pla d'educació i criança de la petita infància de Barcelona contempla un horitzó d'actuació de 4 anys amb una visió transversal. L'estructura d'execució del pla comptarà amb els espais següents:

- L'**Oficina tècnica** del pla que actuarà com a secretaria tècnica i operativa amb l'equip de l'IMEB i vetllarà pel desplegament, coordinació i comunicació de les accions del Pla.
- El **grup promotor transversal d'Ajuntament**, com a espai encarregat de la implementació i seguiment de les diverses línies d'acció del Pla, comptarà amb la direcció de centres educatius de l'IMEB, la direcció de ciutat educadora i cultural als barris de l'IMEB-ICUB, el departament d'infància i famílies de l'IMSS, el departament de promoció d'infància, la direcció de salut i cures de l'àrea de drets socials i Foment de Ciutat, així com l'Oficina tècnica del pla i el responsable polític d'educació.
- La **Taula d'educació i criança de la petita infància de ciutat** com a espai de contrast i seguiment, estarà presidida pel responsable polític d'educació i integrat per agents socials i educatius i els diferents organismes públics i les organitzacions implicades, organitzacions acadèmiques científiques i professionals, i expertes compromeses en promoure una política d'educació i criança de la petita infància.

Seguiment del pla

Es preveuen els següents mecanismes i accions:

- L'oficina tècnica elaborarà un **informe anual de seguiment**, que haurà de presentar-se i aprovar-se en plenari a la taula, la qual valorarà l'assoliment dels objectius previstos, la detecció de noves demandes i la creació de sinergies per engegar-les.
- Transcorregut el període d'implementació del pla, se'n realitzarà una **avaluació final**. Aquesta marcarà l'orientació, les prioritats i les línies d'acció a dur terme en els successius plans d'acció.

Acció		Promotor	Altres unitats
Més bressol de qualitat			
1	Construcció de 8 noves EBM	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	
2	Incorporació de les 5 llars d'infants de la Generalitat	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Direcció de Recursos i Serveis Generals (IMEB), Consoci d'Educació de Barcelona
3	Analitzar i generar un marc de ciutat per a la possible incorporació de llars d'infants privades a la xarxa municipal	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Direcció de Recursos i Serveis Generals (IMEB)
4	Planificar i realitzar treballs tècnics per a la construcció de futures EBM per seguir ampliant la xarxa	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Districtes
5	Establir la mida dels grups de 2 a 3 anys de les EBM a 19 infants	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	
6	Fomentar més pràctiques i projectes d'innovació pedagògica	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	
7	Consolidar els menús saludables, ecològics i de proximitat a les EBM	Direcció de Recursos i Serveis Generals (IMEB)	Direcció de Centres Educatius (IMEB), Agència de Salut Pública de Barcelona
8	Fomentar la formació professional dual a totes les EBM	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Fundació BCN Formació Professional, Consorci d'Educació de Barcelona.
9	Reforçar la coherència i la continuïtat entre els dos cicles d'educació infantil	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Direcció d'Educació, Consorci d'Educació de Barcelona
10	Vetllar pel reconeixement del primer cicle d'educació infantil com una etapa educativa, universal i finançada adequadament	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Direcció d'Educació

Acció		Promotor	Altres unitats
La “casa de la petita infància”			
11	Programar activitats comunitàries per a la petita infància obertes al barri	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris (IMEB/ICUB), Direcció de Serveis d'Envel·liment i Cures, Direcció de Serveis d'Acció Comunitària, Districtes
12	Cedir espais interiors i exteriors de les EBM a entitats		
13	Incloure les EBM al programa “Patis oberts al barri”		
14	Promoure les EBM com a nodes comunitaris a partir de proves pilot en diversos territoris	Foment de Ciutat	Direcció de Centres Educatius (IMEB), Departament de Promoció d'Infància, Districtes
15	Ampliar suports a les associacions de famílies de les EBM	Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris (IMEB/ICUB)	Districtes
Nova xarxa d'espais familiars de criança municipals			
16	Impulsar un model compartit d'EFCM a la ciutat, amb uns estàndards comuns	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Departament d'Atenció Social a la Família i la Infància (IMSS), Direcció de Serveis d'Acció Comunitària, Departament de Promoció de la Infància, Districtes
17	Doblar el nombre i la capacitat dels EFCM perquè arribin a la meitat dels barris de la ciutat i a unes 1.500 famílies		
18	Crear la xarxa d'EFCM		
19	Portar el programa “Nadons en família” a totes les EBM i EFCM		
Més equitat			
20	Revisar els criteris d'accés a les EBM per fer-los més equitatius	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	
21	Millorar la informació i acompanyament a les famílies en la preinscripció a les EBM	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Departament de Comunicació i Publicacions (IMEB)
22	Reforçar el treball conjunt amb pediatria com a prescriptors d'EBM i EFCM	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	
23	Impulsar un pilot de cangur municipal per a petits infants en situació de vulnerabilitat	Pla de Barris	Departament d'Atenció Social a la Família i la Infància (IMSS)
24	Reservar places a les EBM per a petits infants en circumstàncies excepcionals	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Departament d'Atenció Social a la Família i la Infància (IMSS)
25	Explorar l'acompanyament en la matrícula i reserva de places d'EBM a infants en situació de vulnerabilitat social vinculats al Pla contra la segregació escolar	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Departament d'Atenció Social a la Família i la Infància (IMSS), Consorci d'Educació de Barcelona
26	Estudiar la viabilitat de beques per a l'escolarització dels infants de 2-3 anys en situació de vulnerabilitat social	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Departament d'Atenció Social a la Família i la Infància (IMSS)

27	Avaluar l'impacte de la tarificació social sobre l'equitat en l'accés a les EBM	Direcció de Recursos i Serveis Generals (IMEB)	Direcció d'Educació
28	Reforçar el programa "Barcelona Cuida" en la vessant de la criança de la petita infància	Direcció de Serveis d'Envel·liment i Cures	Direcció d'Educació

Acció		Direcció/Departament	Altres unitats
Més inclusió			
29	Incorporar la figura de l'educadora social als equips educatius de l'EBM	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Direcció de Serveis d'Atenció Social Territorial i Comunitària (IMSS), Pla de Barris
30	Estendre el pilot d'espais familiars socioeducatius perquè arribi a 5 districtes	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Direcció de Serveis d'Atenció Social Territorial i Comunitària (IMSS)
31	Reforçar la detecció i l'atenció primerenca a les EBM	Direcció de Centres Educatius - Equip Educatiu d'Atenció a Especials Necessitats (IMEB)	Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA) i Centres de Serveis Socials (IMSS), Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP), Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP) i Servei Català de la Salut-Centres d'Atenció Primària (CAP)
32	Reforçar la col·laboració amb entitats i projectes per a la petita infància en risc d'exclusió	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	IMSS
33	Incrementar la diversitat d'orígens, lingüística i cultural de la plantilla d'educadores i del personal de suport educatiu	Direcció de Recursos i Serveis Generals (IMEB)	Departament d'Interculturalitat i Pluralisme Religios
Més diversitat			
34	Ampliar les experiències de diversificació horària a les EBM	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	
35	Reforçar l'oferta de "Bressols d'Estiu"	Direcció de Serveis d'Infància, Joventut i Gent Gran	Direcció de Centres Educatius (IMEB)
36	Ampliar les activitats familiars dirigides als infants 0-3 en equipaments municipals	Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris (IMEB/ICUB)	Direcció de Serveis d'Acció Comunitària, Consorci de Biblioteques, Departament de Promoció d'Infància

Més coordinació			
37	Promoure xarxes d'atenció a la petita infància a tots els districtes	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris (IMEB/ICUB), Institut Municipal de Serveis Socials, Servei Català de la Salut-Centres d'Atenció Primària (CAP), Direcció de Serveis d'Acció Comunitària, Departament de Promoció d'Infància

Una ciutat per als petits infants			
38	Ampliar les oportunitats de joc a l'aire lliure	Direcció de Model Urbà	Institut Municipal de Parcs i Jardins, Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris (IMEB/ICUB), Departament de Promoció d'Infància
39	Adaptar en clau de gènere els equipaments municipals per a les necessitats quotidianes de la criança	Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris (IMEB/ICUB)	Direcció de Serveis de Gènere i Polítiques del Temps

Acció		Direcció/Departament	Altres unitats
Més suports per a la iniciativa social			
40	Explorar els suports públics als grups de criança compartida	Direcció d'Educació	Direcció de Serveis d'Envel·liment i Cures, Direcció de Serveis d'Acció Comunitària
41	Explorar els suports públics a les llars de criança (mares/pares de dia)		
42	Facilitar l'accés de les llars d'infants privades a les ajudes a PIMES de Barcelona Activa	Barcelona Activa	Direcció d'Educació

Més coneixement			
43	Elaborar un catàleg de recursos i suports de proximitat per donar la benvinguda als nadons de la ciutat	Direcció d'Educació	Direcció de Centres Educatius (IMEB)
44	Més seguiment i avaluació, més aprenentatges compartits	Direcció d'Educació	Direcció de Centres Educatius (IMEB)
45	Ampliar l'acompanyament i formació als equips de les EBM i els EFCM	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	
46	Avaluar periòdicament el protocol de les EBM d'actuació i prevenció de maltractament i abusos infantils	Direcció de Centres Educatius (IMEB)	

